

Civilni invalidi vojne

V vrsti zakonov, ki vsklajujejo borčevsko zakonodajo z določili nove ustave, je tudi predlog za izdajo zakona o varstvu žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in vojnega materiala. Ustavna podlaga za izdajo zakona je 238. člen ustave SR Slovenije, po katerem žrtve fašističnega nasilja, civilne žrtve vojne in vojnega materiala uživajo posebno družbeno varstvo. Nadalje sta pomembni še 20. točka 314. člena in 15. točka 321. člena ustave SR Slovenije. Varstvo žrtev fašističnega nasilja smo v Jugoslaviji poskušali urediti že leta 1945, vendar je bil ta odlok leta 1952 razveljavljen, hkrati pa je bila republikam naložena naloga, naj denarno pomagajo žrtvam fašističnega nasilja in njihovim družinskim članom. To uredbo je ob ustavnih dopolnitvah leta 1963 nadomestil zakon o družbeni denarni pomoči žrtvam fašističnega nasilja in njihovim družinskim članom, ki je bil sprejet leta 1965, a ga je leta 1968 zamenjal zakon o varstvu nekaterih kategorij žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne, žrtev vojnega materiala in njihovih družinskih članov. Zakon je bil dopolnjen leta 1971 in zajema žrtve z nad 60-odstotno telesno poškodbo. Za njih določa denarno pomoč, zdravstveno varstvo, ortopedske in tehnične pripomočke ter rehabilitacijo. Po kriterijih tega zakona je v Sloveniji 1460 takšnih žrtev, v lanskem letu pa je pravice uživalo 1095 upravičencev.

Predlog novega zakona, ki ga je prejšnji teden pred sprejemom v IS skupščine SR Slovenije obravnaval še republiški komite za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov, namerava uskladiti določila že obstoječega zakona z ustavo in z nekaterimi drugimi zakoni, prilagoditi pa ga je treba tudi predlogu medrepubliškega dogovora o varstvu civilnih žrtev vojne, ki je že v zadnji fazi podpisovanja.

Zveza društev civilnih invalidov vojne je k osnutku zakona dodala nekaj pripomb, ker po njihovem mnenju nekatere rešitve, ki jih predvideva novi zakon, niso sprejemljive. Pri tem se opira na besede tovariša Tita, ki jih je izrekel ob obisku delegacije civilnih invalidov vojne 15. marca leta 1973: »Vsekakor spadate vi v vrste invalidov, vojnih invalidov. Temu se nikakor ne bi mogli odreči in vas ne bi bilo treba ločevati od vojaških invalidov.« — O zakonu bomo podrobneje poročali po podpisu v IS.

Lukceva domačija v Vrtovinu, kjer je bilo nekaj časa partizansko sodišče goriškega vojnega področja, ki je bilo ustanovljeno aprila 1944. leta.
Foto: S. TERŠEK

Ne zamerite, če smo še vedno mladi

str. 6

Martin Krpan na Kolpi

str. 5

Mladi iz Ljutomera se radi udeležujejo številnih proslav in praznovanj ter pohodov ob spominskih obeležjih NOV. Kako pa poznajo ljutomerski osnovnošolci zgodovino NOV, predvsem pa domačine, predvojne revolucionarje, med njimi hrabrega borca in tovariša ter narodnega heroja IVANA KAUCIČA - NANDETA, berite v reportažnem zapisu na 5. strani z naslovom »POZNATE SVOJ DOLG?!«

od torka do torka

Sreda, 16. marca 1977

Za novega predsednika ZIS je bil izvoljen Veselin Djuranović, ki je bil doslej predsednik CK ZK Crna gora.

V Beogradu se je začelo znanstveno srečanje o delu revolucionarja in politika Moše Pijadeja.

V Zagreb je prišel na tridnevni obisk William Deakin, ki je bil med vojno šef britanske vojaške misije pri vrhovnem štabu NOV in POJ.

Cetrtek, 17. marca 1977

Španska vlada je sprejela sklep, da bodo v Španiji junija prvič po enainštiridesetih letih parlamentarne volitve.

V Libanonu so ubili voditelja libanonskih progresistov Kamala Džumblata.

V Majdanpeku bodo do 1. maja skovali jubilejni zlatnik ob 40-letnici prihoda tovariša Tita na čelo komunistične partije Jugoslavije.

Petek, 18. marca 1977

Tovariš Tito je v Hercegovnem sprejel delegacijo grških komunistov.

V Hanoju so se začeli ameriško-vietnamski pogovori o normalizaciji odnosov.

Kubanski premier Fidel Castro je na obisku v nekaterih afriških državah.

Sobota, 19. marca 1977

Sekretar izvršnega komiteja CK ZRJ Stane Dolanc je odpotoval na pogovore v Romunijo.

Edvard Kardelj je s sarajevsko revijo Dijalog imel pogovore o možnostih za razširitev marksistične literature med bralce.

Tovariš Tito je sprejel voditelje Črne gore in novega predsednika ZIS Veselina Djuranovića.

Ponedeljek, 21. marca 1977

V Kongu so ubili predsednika Mariena Nguabija.

AFP poroča, da je v argentinskih zaporih okoli 20.000 političnih zapornikov.

Tovariš Tito se je po dvomesečnem bivanju v Igalu vrnil v Beograd.

Torek, 22. marca 1977

Predsednik Tito je komiteju OZN, ki se ukvarja z odpravo rasne diskriminacije in aparheida, ob 21. marcu poslal posebno poslanico.

Iz Pariza so sporočili, da je po drugem krogu občinskih volitev še bolj vidna zmagalica levice.

Po porazu kongresne stranke na volitvah je odstopila predsednica indijske vlade Indira Gandhi.

Bilo je pomladi 1942

Kaj nam je takrat pomenila zastava, si lahko mislite!

Upam, da boste objavili v našem TV 15 ta moj skromni spomin na vojne dni. Pridno ga prebiram in tega dogodka do danes še nisem zasledila.

Bilo je v začetku leta 1942, ko so partizani po Dolenjski pogosto napadali italijanske postojanke in tako so se morali karabinjerji s Trebelnega umakniti v sedem kilometrov oddaljeni Mokronog. Pa smo ostali na osvobojenem ozemlju. Takoj smo po metalni vse italijanske napise, namestili naše in uro v zvoniku naravnali po našem času. Organizatorji in terenci smo imeli nenadoma proste roke in volitve v občinski odbor OF, na primer, so bile legalne, pa količenje in delitev graščinske zemlje ljudem. Le tehnika, razmnoževanje partizanske literature, ki jo je vodil Franci Kolar, je ostala v konspiraciji.

Spominjam se neke nedelje spomladi leta 1942, ko je prišel na Trebelno Bogdan Osolnik, Mara Rupena, njena sestra Katja in še nekaj drugih partizanov, katerih imen se več ne spominjam. Zbrali so se v »mežnariji«, takrat mojem stanovanju poleg cerkve, kjer sem stanovala s svojo družino. Čakali so na konec maše, da bi imel tovariš Osolnik govor.

Spominjam se tudi, bilo je nekaj dni prej, ko nas je tovariš Kolar obvestil, da gremo v sosednje naselje Blečji vrh, kjer bo zbor. Pohoda se je udeležilo dosti aktivistov, učiteljev in trebanjski pevski zbor, ki se je naučil nekaj partizanskih pesmi.

Ko smo prispeli na cilj, nas je čakalo veliko presenečenje — tovariš partizan s spremstvom in v roki je imel zastavo z rdečo zvezdo. Kaj nam je takrat pomenila zastava, si lahko mislite! Sledil je govor, razvitje zastave in krajši kulturni program. Tovariš Franci me je zadolžil za pogostitev tovarišev iz partizanske baze — tudi za hrano je poskrbel — in tako smo jih postregli s šunko, pršutom. Po kratkem pogovoru smo se razšli.

S tem skromnim spominom sem hotela opozoriti, kako zavedna je bila večina dolenjskega ljudstva, da je bilo le malo izdajalcev, zato pa smo imeli zvrhan koš trdne vere v zmago in svobodo.

TILKA ZLATIC
LJUBLJANA

Praznovala sta

Bila sta srečna... Mama je pogrešala le sina, ki je padel v Gubčevi brigadi in na katerega grob jo vsako leto peljemo

V Zasipu št. 88 sta 27. februarja letos praznovala zlato poroko zakonca Avgust in Ivana Klatzer.

Oba sta med vojno pomagala narodnoosvobodilnemu boju. Prenašala sta pošto in obveščala partizane o premikih sovražnika, večkrat sta tudi nahranila partizane. Mama je nekoč skrbela za bolno partizanko, s katero je potem prebredla Savo Bohinjko, da jo je spravila na varno k partizanom. Najstarejši sin Ivan je padel v Gubčevi brigadi že leta 1943 in sicer na Trebelnem pri Mokronogu. Marjan in Franci sta svobodo prav tako dočakala v gozdovih. Tudi obe hčerki sta sodelovali v narodnoosvobodilnem boju. Zato sta bili aretirani in zaprti v jeseniških zaporih.

No, lepo smo se imeli in presenetili smo ju z lepimi darili, rožami in torto! Bila sta srečna med otroci, vnuki in pravnuki... Mama je pogrešala le

Ivana in Avgust Klatzer iz Zasipa

sina, ki je padel v Gubčevi brigadi in na katerega grob jo vsako leto peljemo.

Se na mnoga leta jima kličejo: sinova Marjan in Franci pa hčerki Tilka in Pavla z družinami, posebno pa še vnuki Tanja, Milivoj, Breda in Marti ter pravnuki: Roman, Mirjam, Klemen in Matevžek!

VIDA KLATZER
Pahorjeva 10
p. Koper

Pismo

Sele sedaj, po moževi smrti, ki je bil zadnja leta upokojen in vedno doma, bom izpolnila svojo obljubo, da vam pišem v naš dragi TV 15, ki ga je tako rad prebiral.

Kot sekretarka SKOJ sem bila jeseni leta 1944 na Pohorju. Ko smo se že naučili vse partizanske pesmi, ki smo jih imeli na voljo, so me vedno prosili, naj prinesem novih. Pa smo si pomagali tako, da sta moja mama Neža Mašera in sestra Slavka začeli pisati pesmi. Vem, da so to pesmi, ki so nastale po potrebi in v njih ni posebne umetniške vrednosti, so pa iskrene in dokument o nekem velikem času. Zato so bile zame in za pohorske domačine dragocene, lepe in so takšne še danes.

Doma hranim zvezek, poln takšnih pesmi in vas vprašujem, če jih lahko pošljem. Jih boste objavili?

VIDA ROSENSTEIN-RINA
Celovška 349
p. Šentvid pri Ljubljani

ODGOVOR UREDNISTVA: Kar pošljite jih! Pesem, ki ste nam jo poslali danes, pa smo odstopili tovarišu Črtu Sinkovcu, uredniku rubrike »Partizanska ljudska pesem«.

Še beseda o pogrebih

Tudi v tem bi morali imeti za vzgled naše partizanske borce

Ogorčen je prišel k meni član Združenja borcev Dragatuš v Beli krajini: »Kaj res borci, ki živimo na podeželju, nismo vredni več, kot da nas pokopljejo tako, brez spoštovanja? Užaljeni smo in prizadeti. Smo sklenili, da je treba o tem pisati v našem glasilu, a kaj, ko se mi kmečki ljudje težko lotimo pisanja. Pa je potrebno in nujno, tega ne smemo več dopuščati...«

Kaj jih tišči? To, da pokopljejo člana borčevske organizacije brez vsake besede v slovo, večkrat brez zastave ali prapora na zadnji poti, nemalokrat brez venca borčevske organizacije, odnosno, če že je venec borčevske organizacije, ga ponavadi plačajo svojci... Zal je včasih poslednje slovo oziroma, kakšen bo pogreb odvisno tudi od drobnih razprtij med posameznimi člani organizacije.

Če bi bil navedeni primer omejen samo na eno borčevsko organizacijo in če bi se tak pogreb dogdil samo izjemoma, tega ne bi zapisal. Vem, da se to dogaja v mnogih organizacijah, saj je govora o pomanjkljivosti pri pogrebnih borcih na vsakem sestanku članov! In vendar se stvari ne premaknejo. Res so nekatere občine sprejele odloke z točno zapisanim ceremonialom pri civilnih in mešanih pogrebnih. Med drugim bi se morala uradna oseba od pokopnika posloviti pri odprtem grobu. Običaj pa je, da se neko od organizacije poslovi od svojega člana. V mestih in večjih krajih se to redno tudi dogaja.

Tudi na to imajo borci na vasi po mojem upravičene pripombe, češ, kaj borci nismo vsi enaki. V mestih in večjih krajih občinska združenja borcev organizirajo pogrebe z godbami, s pevci in z govori. To je prav, samo veljalo naj bi za vse člane! Borci na vasi, zvečine starejši ljudje, niso pogostokrat zmožni sami sestaviti poslovnega govora, pomoči od občinskih organizacij pa v tem pogledu nimajo. Samo pisana navodila, na katera se v občinskih organizacijah sklicujejo, niso dobra pomoč. Morali bi pomisliti, kako »uspešno« bi bilo naše aktivistično delo med vojno, če bi ga opravljali samo z okrožnicami brez neposrednega stika z ljudmi!

Res bi lahko tudi v tem Združenju borcev več pomoči nudili vodje krajevnih uradov, prosvetni delavci in člani družbenopolitičnih organizacij. Iz izkušenj pa vemo, da take pomoči marsikje ni, ali vsaj ne dovolj. Tudi če bi občinski odloki o organizaciji pogrebov povsod povsem zaživel, to še vedno ne more povsem odvezati odgovornosti družbe do borcev oziroma do njihovega zadnjega bivališča. Zlasti pa je dolžnost borčevskih organizacij, skrb za dostojno žalno svečano zadnjo pot člana organizacije, ne glede, kje je pred smrtjo živel in kje je pokopan. Tudi v tem bi morali imeti za vzgled naše partizanske borce, ki so med vojno često med samim bojem, ali neposredno po krvavem spopadu, pokopali svoje padle sotovariše ob govoru saborca, s častno salvo in razvito zastavo nad grobom.

PETER ROMANIČ,
Ragovska 3,
p. Novo mesto

Nekdanji grad v Begunjah, sedaj socialno zdravstveni zavod, kjer naj bi uredili muzej revolucije na Gorenjskem

Muzej revolucije na Gorenjskem

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Gorenjsko je na seji, ki je bila 26. avgusta lani sklenil, da bo prevzel vse dosedanje pobude in predloge za ustanovitev Muzeja revolucije na Gorenjskem.

Vodilo za ta sklep je bila ustanovitev, da je Gorenjska dolžna, zaradi svoje bogate zgodovine in revolucionarne preteklosti, celovito prikazati predvsem napredno delavsko gibanje, narodnoosvobodilni boj ter tudi povojno obdobje na način, ki bo strokovno in oblikovno dognano ter privlačno za najširše ljudske množice. Predvsem pa mora trajno predstavljati ta čas.

Sedanji Gorenjski muzej in oddelki s temo NOV pri drugih muzejih, v sedanji organiziranosti niso mogli v celoti prikazati in ovrednotiti vloge komunistične partije, revolucionarnosti delavskega razreda in našega oboroženega boja na Gorenjskem. Tako tudi niso uspeli v vsej možni širini prispevati svojega deleža k ohranjanju in razvijanju revolucionarnih tradicij ter utrditvi našega samoupravnega socializma. Osnovna pomanjkljivost muzejskih prikazov deleža revolucije na Gorenjskem je, da niso celostni. Izjema pri tem je brez dvoma ureditev celic na smrt obsojenih v stranskem pritličju zaporov v Begunjah in izjeme so nekatere zbirke in diapozitivi v kranjskem muzeju. Vendar pa večina sedanjega prikaza NOV in delavskega gibanja bolj spominja na stalno razstavo fotografij ter dokumentov, kot pa na muzejski prikaz.

Vse to je vplivalo, da na Gorenjskem, v okviru družbenopolitičnih organizacij, da razpravljajo o ustanovitvi omenjenega muzeja. Brez dvoma bi bili za to najbolj primerni prostori nekdanjega gradu v Begunjah, ki so bili med okupacijo zloglasna mučilnica.

B. B.

Borci NOV tvorno delujejo v vseh družbeno političnih dogajanjih

Ocene in stališča

Na razširjeni seji občinskega odbora ZZZB NOV Radovljica, ki je bila 10. marca in so se je udeležili predstavniki vseh devetnajstih krajevnih organizacij ZB NOV, so ocenili enoletno delo občinskega odbora in njegovih komisij. Iz gradiva, ki ga je pripravilo predsedstvo, je razvidno, da so borci v radovljiški občini zelo delovni v vseh družbenopolitičnih organizacijah in delegacijah v bazi, kjer so še vedno nosilci pomembnih in odgovornih nalog, še posebej pri organiziranju priprav na SLO, pri prenašanju in ohranjanju tradicij NOB ter v skoraj vseh organih frontno organizirane SZDL. Še posebej se zanimajo za tekoča družbeno politična dogajanja, zato so aktivno posegli v javne razprave in uresničevanje vseh pomembnih dokumentov SZDL, ZKS, predvsem pa zakona o združenem delu. Pomagali so oblikovati stališča o preobrazbi kmetijstva ter nova zakonska določila in dopolnitve s področja socialne varnosti udeležencev NOV.

S tem v zvezi je stekla izredno živahna razprava vseh udeležencev seje, ki so opozorili na večjo budnost pri različnih izpadih zoper pridobitve NOB, pri kadrovanju na pomembna vodilna in vodstvena mesta v gospodarstvu in upravnih organih, pri uresničevanju zakonskih določil s področja zdravstvene, socialne in stanovanjske dejavnosti, urbanizma, dodeljevanja lokacij, štipendij in priznavalnin.

Odločno so obsodili obnašanje bivšega direktorja skupnih služb podjetja Kompas Ljubljana Vinka Marolta z Bleda zaradi grobe žalitve udeležencev NOV, blatenja naše revolucije in nedopustnega odnosa do pridobitve NOB, kar je povzročilo ogorčenje med borci po vsej občini. Zahtevali so, da je treba z njegovimi protirevolucionarnimi izpadi seznaniti vso slovensko javnost, ker je kljub podobnemu primeru lani v Mojstrani čutili, da se želijo v Kompasu pristojni kadrovski organi izogniti sleherni odgovornosti, kar je v nasprotju z jasnimi stališči predsedstva občinskega odbora ZZZB NOV Radovljica, OK ZK Radovljica in osnovne organizacije ZK Bled-Grad, ki je Marolta izključila iz ZK, a še naprej opravlja vodilne funkcije v podjetju.

O tem in še o nekaterih drugih pojavih, ki terjajo jasna stališča in ocene, bodo spregovorili tudi na vseh občinskih zbiorih krajevnih organizacij ZB NOV, ki bodo od 20. marca do 10. aprila.

Na seji so ob obravnavi novega zakona za priznanje posebne delovne dobe ugotovili, da je prispelo na predsedstvo kar 65 vlog, kar je docela nerealno, saj pravico do priznanja dvojnih let, po grobih ocenah, v vsej občini ne more uveljaviti niti petina prijavljenih prosilcev.

Da bi se izognili podobnim (neupravičenim) zahtevam kot jih je bilo v preteklosti, bodo vloge še do občinskih zborov krajevnih organizacij ZB NOV obravnavali vsi krajevni odbori za prošice iz svoje organizacije. Odbori bodo morali v tem času tudi oceniti dejanske potrebe svojih članov do priznavalnine, kredite za stanovanjsko gradnjo, za dodelitev stanovanj, za klimatsko zdravljenje, zdravniške oskrbe in štipendiranje otrok.

Doslej je bilo namreč v teh vprašanjih precej nedoslednosti in tudi neupravičenih koristnikov zakonskih pravic. Naveden je primer, da koristnik priznavalnine, ki jo prejema zaradi šibkega socialnega stanja v družini, lahko brez težav plača visoko vsoto za večdnevno potovanje z letalom v Izrael. Po drugi strani pa je še več primerov, ko člani ZZZB NOV niso deležni niti osnovnih zakonskih pravic zlasti pri klimatskem in topliškem zdravljenju, pa tudi pri dodeljevanju priznavalnin, ki jih v nobenem primeru ne moremo razumeti kot miloščina.

Na seji so sprejeli sklep, da se bodo borci množično vključili v letošnje prireditve, ki bodo posvečene 40-letnici prihoda tovariša Tita na čelo KPJ, 40-letnice ustanovitve KPS in 30-letnice ustanovitve ZZZB NOV Jugoslavije. O vseh prireditvah in akcijah bodo članstvo seznanili na občinskih zbiorih, kjer bodo pripravili tudi svoje programe. V imenu vseh borcev so na seji enoglasno podprli sklep, da tovarišu Titu ob njegovi 85-letnici tretjič podelimo red narodnega heroja.

Sejo so sklenili z zahtevo, da se tudi radovljiška občinska organizacija ZZZB NOV pridruži jesniški za sprožitve sodnega postopka proti vsemu zločincu Clementu Druschkeju.

Z redne letne skupščine počitniške skupnosti ZZZB NOV Ljubljana — Banjole

Koliko bomo plačali za letovanje v Banjolah

Delegati vseh ljubljanskih občin ter Kamnika, Litije, Logatca, Metlike, Črnomlja, Kočevja, Cerknice, Domžal, Grosuplja, Novega mesta, Ribnice, Trebnjega, Vrhnike, Zagorja in Žalca, ki so podpisnice samoupravnega sporazuma o organiziranju in poslovanju počitniškega doma ZZZB NOV Ljubljana-Banjole pri Puli, so imeli minuli četrtek v Ljubljani redno letno skupščino počitniške skupnosti ZZZB NOV Ljubljana-Banjole. Na njej so sprejeli pravilnik o delu organov počitniškega doma, poslušali splošno in finančno poročilo za leto 1976. Sprejeli so zaključni račun in delovni načrt za letošnje leto ter izvolili organe upravljanja počitniškega doma.

Poslovnik o delu organov počitniškega doma Banjole pri Puli so že pred letno skupščino dobila vsa občinska združenja, ki naj bi poslala tudi svoje pripombe. Ker pa teh skoraj ni bilo, so delegati na letni skupščini poslovnik sprejeli.

Poslovno poročilo o delu počitniške skupnosti ZZZB NOV Ljubljana-Banjole je podal predsednik sveta počitniške skupnosti tovariš Janez Rešek, s finančne strani pa ga je dopolnil upravnik doma tovariš Drago Dolinšek. Splošna ugotovitev je bila, da zasedenost prostorov počitniškega doma kljub nekaterim novim prostorom vsako leto upada. Leta 1974 je bilo zasedenih še 83,4 odstotka zmogljivosti, lansko leto pa le še 69,2 odstotka. Vzrok za to moramo verjetno iskati v neustreznih prostorih, saj sobe s štirimi posteljami, v katerih morata živeti po dve družini, ki se pred tem večkrat tudi ne poznata, ne ustrezajo današnjemu standardu. Verjetno bi bilo treba razmisliti tudi o možnosti, da bi v počitniški dom sprejemali tudi druge družbeno in politično aktivne ljudi, čeprav niso člani borčevske organizacije.

V pogovoru je bila omenjena tudi zanimiva možnost za večjo zasedbo počitniškega doma, da naj bi povabili tudi borce iz pobratenih občin iz sedenjih republik. Delegati pa so bili enotni, da bo počitniški dom v Banjolah uspešno posloval le tedaj, če bo lahko svoje delo od sedanjih štirih mesecev razširil še na več mesecev v letu. To pa bi bilo mogoče le tedaj, če bi dom dobil primeren pokrit bazen, v katerem bi se lahko kopali tudi takrat, ko je za kopanje v morju že prehladno, vreme pa je še vedno primerno za sprehode in bivanje na morju. To bi večini borcem ustrezalo, ker mnogi ne gredo na morje prav zato, ker je prevelika vročina, v pred in po sezoni pa se nimajo kje kopati. Tako bi lahko s pokritim bazenom izkoristili lepo spomladansko in jesensko vreme, ko je bivanje na morju še vedno prijetno, kopali pa bi se lahko v bazenu. Kako priti do pokritega bazena, je tovariš Rado Pehaček, predsednik mestnega odbora ZZZB NOV Ljubljana navedel tri variante, izmed katerih bo treba izbrati najboljšo.

Na skupščini so sprejeli tudi nove cene storitev v počitniškem domu Banjole. Tako so se penzionske cene v pred in po sezoni povečale za pet, v času sezone pa za deset dinarjev. Poglejmo si cene. (Glej razpredelnico.)

Za gosta, ki nima svojstva člana ZZZB NOV in ki ni družinski član borca (zaposleni otroci, zet-snaha, tast-tašča in drugi sorodniki) se cena storitev poveča za deset dinarjev. Od določene cene je treba odšteti 65,00 dinarjev za hrano (trije obroki dnevno), ostalo pa za prenočišče. Gosti, ki niso člani ZZZB NOV ali niso najožji člani užiivalca te pravice, morajo k ceni hrane doplačati še 10,00 dinarjev dnevno, če se nanjo predplačajo.

Za otroke do sedem let starosti bo treba plačati 50 odstotkov cene za hrano in 70 odstotkov cene prenočišča. Sprejete cene so v pred in po sezoni v primerjavi z lanskim letom porasle za 6,3, v sezoni pa za 15,4 odstotka.

Člani ZZZB NOV in njihovi najožji člani, ki bodo letovali zunaj doma ali bodo v bližini postavili šotor, pa se bodo abonirali za najmanj tri dni, bodo hrano v domu plačevali po isti ceni kot gosti v domu, če bodo dokazali, da so res člani ZZZB. Če tega svojstva ne bodo dokazali, bodo plačevali hrano kot vsi zunanji gosti, kar pomeni 10,00 dinarjev več.

Podražila se je tudi nočitev predhodnih gostov, ki niso člani ZZZB, saj bodo plačevali v vikend in montažnih hišah za prenočitev do treh dni 40,00, v objektu »A« in »B« 60,00, v objektu »NO« in »DE« pa 85,00 dinarjev. Za prehodne goste, ki so člani ZZZB, se cena znižuje za 10,00 dinarjev. Za zajtrk bodo prehodni gosti plačali 15,00, za kosilo 45,00 in za večerjo 30,00 dinarjev, vendar se bo ta cena spreminjala tudi z vrsto hrane, ki bo ta dan na jedilniku. Cene jedil po naročilu še niso določene in jih bo pripravila uprava doma v skladu s tržiščem.

Zaradi podražitve v potniškem prometu se bo nekoliko podražil tudi prevoz gostov s postaje v Puli do doma v Banjolah, ker transportno podjetje ni odobrilo popusta na pavšalni prevoz. Tako bodo morali potniki za enkratni prevoz plačati 15,00 dinarjev. Nekoliko višja bo tudi parkirnina.

Cene gostinskih in drugih storitev doma počitniške skupnosti ZZZB NOV Ljubljana-Banjole so torej letos nekoliko višje, vendar so v primerjavi z drugimi kraji še precej nižje.

Na letni skupščini počitniške skupnosti ZZZB NOV Ljubljana-Banjole so tudi povedali, da bodo člani ZZZB za zdravljenje v Karlovih Varyh plačali za penzijske storitve letos 150,00 nečlani pa 180,00 dinarjev.

MILAN VOGEL

Kategorija sobe	cene v pred in po sezoni	cene v sezoni
vikend hišica	70 (65)	75 (70)
v montažnih hišicah	75 (70)	85 (75)
v objektu A in B	85 (80)	95 (85)
v objektu NO (nad restav.)	90 (85)	110 (90)
v depandanski »DE«	100 (95)	120 (100)
pritličje »DE«	85 (80)	95 (85)

V oklepaju so navedene lanske letne cene.

S tovarišem Miho sva dobila nalogo, naj odneseva pošto v štab 7. korpusa. Hkrati nama je bilo naročeno, naj se ne vračava v Suho krajino, ampak naj prideva v Brod na Kolpi, kamor bo odšla tudi divizija. Štab 7. korpusa je bil v vasi Sušica pri Dolenjskih Toplicah. Čakala naju je torej precej dolga pot, ki pa sva jo premagala brez večjih težav, če odštejem lakoto, dež in sneg. Vendar so nama dobri ljudje na poti od Korenine do Podhoste veliko pomagali.

Okrog devete ure zvečer sva prišla v štab 7. korpusa, kjer naju je sprejel komandant Perič Popivoda in politični komisar dr. Jože Brilej-Bolko. Naročila sta nama, naj počakava nadaljnja navodila. Zgodaj zjutraj me je poklical Bolko in rekel: »Pošta za divizijo je pripravljena. Česta se odpočila in najedla, lahko gresta. Vajina pot bo precej dolga, tebi, Miklavž, pa ne bo nepoznana.« Vprašal me je, če vem, kje je sedaj divizija. Odgovoril sem, da nekje v bližini Broda na Kolpi. Pritrdil je in rekel, da bova tam lahko našla vsaj zvezo z deseto brigado, ki napada Brod, da bi preprečila prodiranje Nemcev in ustašev proti Kočevju. Poleg pošte sva dobila še precej tobaka. Založena s suho hrano sva se pozdravila še s kurirji 14. divizije in odšla. Pot ni bila kratka niti varna, a zavedala sva se, da hodi v z dušo in telesom predani revoluciji. Hodila sva čez Črmošnjice in preko Mirne gore po obronkih roških gozdov. Mnoge kočevske vasi so bile požgane in uničene. Med redkimi vasmimi, ki so še ostale, so bile Koprivnik, Knežja lipa in Kostel. Tu so se še vrtela mlinska kolesa in vaščani so naju prijazno sprejeli. Po kratkem oddihu sva odšla skozi vas proti Brodu na Kolpi. V Fari sva zvedela, da potekajo v bližini Broda boji, kar je bil dokaz, da so v bližini naše enote. Bila sva že utrujena, vendar naju je bodrila misel, da sva že blizu cilja. Od Broda sem sva že slišala streljanje in eksplozije bomb, kjer so naše enote skupaj s hrvaškimi očistile mesto na hrvaški strani. V mraku sva prišla v Brod. Najprej sva srečala komandanta 10. brigade Franca Rojska-Jakca. Na njegova zaplenjena, a dobro predelana uniformi, so se poznali znaki majtorja in blatni madeži so govorili o hudih bojih. Po prijaznem pozdravu nama je pripovedoval o bojih tistega dne, jaz pa sem mu povedal, od kod prihajava in kam sva namenjena. Rekel je, da sva skoraj že na cilju, zato sva pošto v štabu divizije oddala še isti večer.

Na pogoriščih se je pasla le prestrašena divjad

Po enodnevnem počitku sem dobil novega spremljevalca — Viktorja, ki je bil po poklicu mesar. Z njim sem odšel na pot do korpusa, ki je bil v Pšecah. Ob poti ob Kolpi ni večjih vasi, le mlini so peli svojo pesem, ko so mliči za do-

mačine in za partizane. V njih so mliči svoje skromno zrnje tudi kmetje s hrvaške strani. Po domačijah so bili največ starejši ljudje, mladi pa so bili med partizani ali v taboriščih. Ob požganih in zapuščenih vaseh sva srečevala le preplašeno divjad. Pogled s Kočevskega Roga proti Beli krajini je v meni zbuja prijetne spomine.

Na poti sva bila celih dvanajst ur. Bilo je zadnje dni novembra in po hribih je že zapadel visok sneg. Divizija in 10. brigada sta krenili proti Delnicam. Štab divizije je zavil proti Gerovu in naprej proti Crnemu Lugu. Med Crnim Lugom in Delnicami sva našla stik z divizijo in ljubljansko brigado, ki se je bojevala z razbitimi ustaškimi in nemškimi enotami. Padali smo v razne zasede, vendar smo imeli manjše izgube kot sovražniki. 10. brigada je potiskala sovražnika proti Lokvam in dalje proti Fužinam. Tudi 9. brigada je očistila ozemlje Mrkopolj, Ravne gore, Kupjaka, Skrad in naprej proti Vrbovskemu. Štab 18. divizije je bil v Mrkopolju, kjer so nas ljudje gledali precej boječe. Del Gorskega Kotarja je bil očističen in v krajih je že delovala komanda mest in ljudske zaštite.

Naše enote so se bojevale v okolici Vrbovskega, Jelenje, Fužin in Lokev. Po neznani poti je bilo treba prenesti pošto v korpus. Zima je pritiskala, primanjkovalo pa je tudi hrane. Ti kraji so zelo revni in ljudje so živeli največ od zelja in krompirja. Pot naju je vodila proti vasi Brod-Moravice, ki leži precej visoko v hribih. Precej ljudi na najini poti je sodelovalo z ustaši, zato ni bilo čudno, da je za nama včasih eksplodirala tudi bomba.

● Stražil bom, da bosta lahko mirno spala

V Moravicah so nama vaščani pokazali pot do Kolpe. Ustavila sva se v hiši pri Stajduharju, kjer so poklicali vaškega odborika, ki je prehodnim partizanom dajal informacije in skrbel za hrano in prenočišče. Naju je namestil kar v kuhinji, kjer sva bila. Ko sva se z Mihom začela pogovarjati, da bova izmenično stražila, je odborik odločno dejal, da bova počivala oba, stražili pa bodo vaščani, saj med njimi ni izdajalcev. Dodal je še, da v vasi moških ni veliko, ker so vsi sposobni odšli med partizane, drugi pa pomagajo, kolikor pač morejo. Branko Stajduhar je bil po poklicu krojač. Ker je imel pohabljenen noge, je ostal doma, njegov brat pa je bil med partizani. »Nocoj bom stražil jaz, da bosta lahko mirno spala,« je dejal. Ko nama je ponudil slamarice, sva odgovorila, da sva navajena trdih ležišč. Nekaj časa smo se še pogovarjali, nato pa sva z Mihom legla v kuhinji na pod. Jaz sem se pokril s šotorskim platnom, Miha pa s starim jugoslovanskim kocem. Dogovorila sva se, da bo vsaj eden nekoliko buden. Tudi o tem sva se prepričala,

Partizanski kurirji so med vojno opravljali eno najtežjih nalog. Prebijati so se morali skozi sovražnikove vrste in njegove zasede. V začetku so bili to največkrat neizkušeni ljudje, s časom pa so si pridobili toliko izkušenj in zvičaj, da so ukanili še tako pazljivega sovražnika. O njih je v naši zgodovini premalo zapisano, zato je vsak prispevek na to temo dragocen. Zaradi tega naslednji zapis tudi objavljamo.

MARTIN KRPAN NA KOLPI

Partizan se dviga iz gozdnega podzemeljskega skrivališča, s kakršnim so bili med vojno preprejeni roški gozdovi.

če ima hiša dvojna vrata, ki so v sili mnogim partizanom pomagala. Kmalu po peti uri zjutraj sva dobila zajtrk in odšla sva skozi Male Drage proti Severinu na Kupi. Dobila sva tudi vse potrebne informacije, da sva jo lahko skozi Male Drage brez poizvedovanja mahnila v dolino Kolpe. V Severinu sva dobila čoln, s katerim sva se prepeljala preko Kolpe in nadaljevala pot v Črmošnjice, kjer je bil štab 7. korpusa. To se je dogajalo pozimi leta 1943/44.

● Do dvajset vendar znam šteti

Ko je padla postojanka Vrbovsko, je 9. brigada ostala v vasi, štab divizije je odšel in tudi jaz sem odšel na pot, ki pa ni bila tako nevarna, ker so večino Gorskega Kotarja že nadzorovale naše enote.

Poleg kurirskih dolžnosti sem dobil tudi nalogo, naj zberem nekaj tovaršev in grem z njimi po sol za našo bolnišnico. Prenočili smo v Velikih Dragah, zjutraj pa smo odšli na dogovorjeni kraj, kjer naj bi prevzeli dvajset vreč soli. Vse je bilo v redu. Sol smo dobili in krenili smo proti Severinu na Kolpi. Poiskal sem čolnarja, da bi tovor prepeljal čez reko. Ker nismo mogli prepeljati vseh dvajset vreč, sva se z Mihom dogovorila, da bo ostal pri polovici tovara na tem bregu. Ko so bile na komandi ob prevzemu soli opravljene vse formalnosti, sem se vrnil še po ostale vreče. Začel sem jih šteti in ugotovil, da ena manjka. Ob njih je bilo tudi nekaj civilnih ljudi, ki sem jih začel sumiti. Vsedel sem se na sneg in dejal, da bomo na mestu ostali, dokler ne najdemo vreče, ki manjka, pa četudi bi bilo to teden dni. Zagrozil sem, da bomo pregledali tudi vse hiše in poslopja. Ko so ljudje videli, da ne bom popustil, se je oglašil eden izmed vaščanov in dejal, da so skriti vreči za plot, da bi videli, če sem jih res dobro preštel. Pošalil sem se, da do dvajset še vendar znam šteti, zavedal pa sem se, da je soli tudi ljudem zelo primanjkovalo. Čeprav me imajo za »Miklavža«, takšnega darila vendar ne zmorem.

Zahvalil sem se sodelavcem, partizane pa sem vrnil po isti poti z naročilom, naj sporočijo intendantu, da sem tovor spravil tja, kamor je bil namenjen, mi pa smo se prepeljali čez reko. Takrat sem se spomnil Martina Krpana, kako je tovoril sol. Z Mihom sva prišla na komando, kjer so prevzeli tovor in mi izdali potrdilo o prevzemu blaga. Najina pot se je nadaljevala proti Črmošnjicam in Dolenjskim Toplicam.

Nekje sredi januarja leta 1944, ko je bilo čez meter snega, sem spet odšel v korpus. Z mano je šel tudi tovariš Lado in radiotelegrafisti iz divizije. Ker niso poznali poti, so bili dodeljeni nama. Bili so težko obloženi z aparati, zato sva jim pomagala nositi tovor. Med njimi sem poznal samo Vinka Bavcona. Na poti iz Mrkopolja so bile naše prva postaja Velike

Drage. To je bila moja zadnja kurirska pot iz Mrkopolja.

● Zadnja pošta po stari poti

Zadnjo pošto iz divizije v Skradu sem nesel po stari poti preko Broda-Moravice čez Veliko Drago v Severin na Kupi. Bilo je januarja leta 1944. Tokrat ni šlo gladko. Ko smo šli trije s čolnom preko Kolpe, so nas sredi reke presenetili ustaški rafali. Vrgli smo se v valove hladne reke, ker druge rešitve pač ni bilo. Kmalu smo bili na drugem bregu, kjer smo si poiskali zavetje. Ustaši so tolkli po čolnu, kot da bi bil v njem zelo bogat plen. Iz zavetja smo žalostno gledali, kako se čoln potaplja, saj je bil edina zveza med Gorskim Kotarjem in Starim trgov preko Kolpe. Čolnarju so se zasolile oči, a sem mu obljubil, da bo po končani vojni dobil drugo.

Ceprav smo bili vsi trije premočeni, smo napadalcem odgovorili s strelji. Nato smo odšli v komando v Starem trgu. Najbolj me je skrbelo za pošto, ki je bila verjetno vsa uničena. V neki kmečki hiši sva jo nekoliko posušila. Pot sva nadaljevala po obronkih Bele krajine in končno prišla do korpusa, kjer naj bi predala pošto. Miho in mene je sprejel komisar korpusa dr. Jože Brilej-Bolko. Ko je pošto pregledal, je dejal, da je že dobro, da je le prišla v prave roke.

Po opravljeni nalogi me je pot vodila od Skrada preko Broda na Kolpi po požganih kočevskih vaseh. Izogibati se je bilo treba Kočevja, kjer je bila močna postojanka domobrancev in Nemcev. Naša kurirska postojanka je bila v neki kmečki hiši, v kateri je živel le star možakar, ki je bil zelo vesel, kadar so mu naši kurirji delali družbo.

Naša divizija je dobila nalogo, naj se premakne na severno stran Kolpe. Odšli smo preko Broda proti Osilnici, Čabru in čez Loško dolino v vas Hrib, kjer je divizija ostala nekaj dni. Naše brigade so zavzele položaje v okolici Gregorja, Velikih Lašč in Ribnice. Štab divizije je bil v požgani Sodražici. Tudi smer kurirskih poti se je spremenila. Prva naša postaja je bila nad Strugami v Suhi krajini, naša pot pa je vodila preko ceste Kočevje-Ribnica. Na hribu Kuk ali pri sv. Ani smo se na kmetiji, kjer se je reklo po domače pri Selanovih, vedno zadrževali in odpočili.

Zima leta 1943/44 se je bližala koncu. Ob prvih znakih nove pomladi je prišlo povelje, da se mora 7. korpus premakniti. Slovo ni bilo lahko. Težko sem se poslovil od svojih tovarišev in nisem vedel, da sem se od nekaterih poslovil za vedno. Le z redkimi sem se našel po osvoboditvi. V bojih v Gorskem Kotarju sem preživel veliko hudih trenutkov, pa tudi veliko prijetnih doživetij s svojimi zvestimi tovariši in prijatelji.

FRANC GROZNIK

Naša akcija — Akcija tednika TV-15 — Poznate Ivana Kaučiča?!

S pogumom in drznostjo, ki je svojstvena za male in pogosto zaničevane narode, ste tovariši borci dokazali, da je tudi za nas prostor pod soncem. Prostor pod svobodnim soncem! Premnogi ste žrtvovali svoja življenja — ne zato, da bi postali slavni, da bi o vas pisala zgodovina, vendar je naša naloga, naloga naših mladih pokolenj, da dejanja naših očetov in dedov ne bodo nikoli pozabljeni. To vam dolgujemo mi! Žal pa na ta dolg kaj radi pozabljamo! Pozabljamo, kot da bi nas preteklost zadrževala na poti v prihodnost.

POZNAMO SVOJ DOLG?!

Ljutomer, sredi marca 1977. Po ozki ulici se je v živahnem pogovoru namerila proti Miklošičevemu spomeniku skupina šestih učencev, kateri se je nekoliko pozneje priključil še eden. Po zdravniškem pregledu so bili namenjeni nazaj v šolo. Dokler niso z zdravniškim pregledom opravili vsi, se jim ni nikamor mudilo.

Streljaj od našega mesta, kjer smo se pogovarjali, samo nekoliko na levo, poleg zgradbe občinske skupščine Ljutomer, se vije nekaj sto metrov dolga cesta Ivana Kaučiča. In prav za to cesto sem se pri tej skupini fantov zanimal po komu nosi ime, od kod je doma, če še živi... Skratka, zanimalo me je, koliko osnovnošolci poznajo svoj kraj, vedo za Ivana Kaučiča, oziroma za njegov delež v zadnji vojni.

Vsi so bili učenci osmega razreda. Osmega A razreda! To so še sami posebej poudarili. Takole so se predstavili: Drago Magdič, Franc Hazl, Lado Novak, Tomi Nemeč, Branko Ploj, Drago Melin in Roman Stapar. Res je, da sem jih morda s tem »čudnim« vprašanjem nekoliko presenetil. Morda tudi čas ni bil ravno pravi, saj se prav zdaj ti mladi fantje pripravljajo na zaključek osnovnega šolanja, na pomembno odločitev pri izbiri bodočega poklica, za kar se jim opravičujem, vendar sem želel prav od njih, ki končujejo osnovno šolanje zvedeti, koliko poznajo znanega revolucionarja, borca in heroja, njihovega domačina Ivana

Kaučiča. Mnogi od njih bodo namreč odšli v srednje šole v Maribor in Ljubljano in vprašanje je, v kolikšni meri se bodo srečali z zgodovino svojega kraja v NOV. Svojega rojaka Ivana Kaučiča pa tako poznajo:

Drago: »Zdi se mi, da je to neki kulturni delavec. Nekaj je napisal. Kaj, pa res ne vem!« — Drago se bo vpisal jeseni v vojaško gimnazijo v Ljubljani.

Franc: »Ne vem kdo bi to bil? Morda kakšen borec? Od kje je doma pa tudi ne vem!« — Jeseni bo Franc dijak ljutomerške gimnazije.

Lado: »Doma je tu nekje. Menda iz Radomerščaka! Zdi se mi, da je heroj!« — Lado se je odločil za srednjo elektrotehnično v Mariboru.

Tomi: »Priimek mi je zelo znan! Po njem se imenuje cesta in kulturno prosvetno društvo tu v Ljutomeru.« — Tomi se je odločil za gimnazijo v Ljutomeru.

Branko: »Ivan Kaučič je narodni heroj. Menda je padel!« — Branko bo odšel jeseni na poklicno lesno šolo v Maribor.

Drago: »Zdi se mi, da smo se v šoli o Ivanu Kaučiču učili le v tretjem razredu. Narodni heroj je!« — Drago bo jeseni, če bo po sreči seveda, že med kadete srednje miličniške šole v Tacnu.

Roman: »Ne vem, če še živi. Je narodni heroj! Do-

DRAGO MELIN

ma je od tu!« — Roman se je odločil za graverski poklic. V šolo pa bo šel v Maribor.

Toliko je tisti trenutek vedelo povedati o Ivanu Kaučiču sedem učencev osmega A razreda. Po naključju izbrana skupina, ki verjetno več ve o Hanibalu, Cezarju, o barbarskih plemenuh, o Bizancu in življenju Bizantincev, kot o domači zgodovini, ki se je skovala komaj pred dobrimi tremi desetletji in katere kovači so bili naši sosede, vaščani, domačini, starši, bratje in sestre.

Sleherni komentar je popolnoma odveč!

Odločil sem se, da o Ivanu Kaučiču povprašam tudi prvega stanovalca te ceste, ki ga bom srečal. Pred hišo na cesti Ivana Kaučiča 6 se je mudil pri delu s postavljanjem ograje pred hišo Matija Markrab, ki je o Ivanu Kaučiču vedel povedati tole:

»Ivan Kaučič je bil po poklicu zidar, vendar znan predvojni revolucionar. Sodeloval je z našimi vodilnimi možmi. V NOV je bil nekaj časa tudi namestnik političnega komisarja za Slovenijo. Doma je bil tu, iz Desnjaka v Ljutomeru, in je narodni heroj. Padel je skupaj z Milovanom Saranovičem, ko sta v štabu, oziroma neki hiši pripravljala operativni načrt!«

Nekoliko pozneje sem se pogovarjal še z dvema starejšima občanoma, ki imata svoji hiši ob cesti Ivana Kaučiča. Začuda sta vedela povedati o njemu in nje-

TOMI NEMEC

ROMAN STAPAR

MATIJA MARKRAB

LADO NOVAK

FRANC HAZL

govni družini, pa o njegovi materi, ki so jo pred leti pokopali z vsemi častmi, tako kot zasluži mati narodnega heroja. Ko sta mi povedala, da sta Ivana tudi osebno poznala, sem bil z vprašanji manj zvedav!

Še dolgo potem pa so mi v ušesih zvenele besede predsednika občinskega odbora ZZB NOV v Ljutomeru Mirka Antoliča, ko mi je v pogovoru še s posebnim poudarkom dejal, da njihovi odbori in seveda tudi posamezni člani borčevske organizacije že vrsto let tesno sodelujejo z osnovnošolci kadar gre za urejanje spomenikov, kot tudi pri pripravljanju proslav ob občinskih ali krajevnih praznikih. Skupaj z mladimi negujejo tradicije NOV, ob številnih spominskih obeležjih v občini pa mladini govorijo o svojem delu, akcijah in tovarištvu pred petinridesetimi leti nekdajni borci, ki so preživeli vojno vihor!

IVAN KAUCIČ-NANDE je bil rojen 14. decembra 1913. leta v Ljutomeru. Po poklicu je bil delavec — zidar. Član KPJ pa je bil od 1938. leta. V NOB se je vključil 1941. leta. Umrl je 31. julija 1943. leta v vasi Sela-Sumberk. Za narodnega heroja je bil proglašen 25. oktobra 1943. leta!

IVAN KAUCIČ je že 1936. leta organiziral v Ljubljani in drugih večjih slovenskih mestih stavke in demonstracije delavcev. Po mestih, ulicah in hišah je trošil ilegalne liste, letake, brošure... Že v prvih dneh okupacije je začel zbirati orožje, organizirati odbore OF in skupine, s katerimi se je loteval sabotažnih akcij. Med številnimi sabotažnimi akcijami je najbolj znana uspela sabotažna akcija v ljubljanski kemični tovarni.

Po organiziranju vojnih komitejev je bil IVAN KAUCIČ izbran za vojnega referenta v ljubljanskem okrožju. To delo je opravljal do januarja 1942. leta, kjer je še posebej prišla do veljave njegova hrabrost in sposobnost za organiziranje akcij. Ustanavljal je partizanske skupine, preskrboval borce z orožjem, številnim novincem pa pokazal pravo pot v partizane. Okupatorju je bilo njegovo delo dobro znano. Kmalu je moral zapustiti Ljubljano. V partizanih je bil politični komisar bataljona in kmalu zatem je postal politični komisar Tomšičeve brigade.

V borbah je bil IVAN KAUCIČ neustrašen borec. V eni izmed številnih bitk je bil težko ranjen. Potem, ko je ozdravel in se je ponovno vrnil med borce, je bil postavljen za komandanta zahodno-dolenjskega odreda, decembra 1942. leta pa je bil določen za komandanta druge notranjske operativne cone.

Ze maja 1943. leta je postal namestnik političnega komisarja glavnega štaba Slovenije, kjer je kmalu pokazal svoje velike sposobnosti v vodenju, hrabrosti in iznajdljivosti. Med borci je bil priljubljen in spoštovan. Ob napadu Italijanov na vas Sumberk je umrl, zadet od sovražnikove granate!

TONE URBAS

DRAGO MAGDIČ

BRANKO PLOJ

Na Lukcevi domačiji pri Vrtovinu se živ- ljenje ne stara

»Fantje! Ne držite se kot počipkane neveste. Pri Lukcevih ste. Menda niste pozabili, da ta hiša nikoli ni imela ne oken in ne vrat, ničesar kar bi človeka utesnjevalo. Se vem, Karel, ko si govoril, da sega naša streha od Krasa čez Vipavsko dolino, do Vrtovina in Kucija, Modrasovca ter čez Predmejo v Trnovski gozd. Vedno si lepo govoril, prepričljivo in s svobodo v očeh. Kadarkoli ste prišli, je prišla z vami svoboda in prihajali ste vse bolj pogosto.

Kdo so ti fantje, nas je spraševal stric in kako, da so podobni kakor jajce jajcu? Naši fantje, smo govorile. Zvezda jih dela enake in srce pa tudi trpljenje. Naš Stanko je tudi med njimi. Če bi ga videl, ga ne bi spoznal. Sredi najhujšega mraza se ti počene v kost glodajočo Vipavo in jo prebode, kot bi bila curek toplega mleka. Govorila sem stricu, da nam čez čas ne bo več treba tuhtati, kako bomo preživeli naslednji dan, da ne bomo več hlapci laškimi gospodom in siromaki v bogati domovini.

Ej, fantje, pogosto vas vidim, ko stojite ob velikem štedilniku sredi naše kuhinje in gledate v lonce kot so gledali otroci v bel kruh. Dušan, tvoj nekdanji kurir, mi je pred leti povedal, da je pri nas prvič v življenju jedel pršut.

In zdaj? Nerodno vam je prigrizniti. Sem morda prestara, da bi vam znala skuhati kosilo ali ste se vi v teh letih tako pogospodili, da vam ni več mar za moj lonec.

No, Karlo, bo kaj...?»

☆

Se vedno je, kot je bilo nekoč. Ne — okenske okvire so zamenjali. Podrli so štedilnik, velik kot njiva in kadar so bili fantje še posebno lačni, še večji. Če je človek sam, je dovolj kozica, dve plošči, mizica in stol pa ura, ki te v najbolj osamljenih trenutkih spomni, da si še vedno živ.

Hiša se zdi manjša, kot je bila nekoč. Seveda, kuhinjo so pregradili. Na svesem ometu visi materina slika. Ze takrat je imela Alojzija 75 let. Izgubila je moža, hčere pa je vpregla v delo, kot bi bile dedci. Saj če ne delaš, ne veš da si živ, je govorila. Kdo ve kolikokrat je peljala z vozičkom krompir in kostanj na trg, tudi seno in se vračala kot oblačno nebo. Naj jih vrag, je govorila. Se za sol ni mogoče iztržiti. Da mora biti življenje en sam »mat«!

Sta Jelica in Viktorija materi podobni? Danes imata obe več kot šestdeset let. Jelica je poročena in živi nekaj deset metrov pod Lukcevo domačijo, v smeri proti Vrtovinu. Kje jemlje življenjsko moč in vedrino pa srčnost, ki slučajnega obiskovalca spremeni v starega tovariša in prijatelja. Zdi se, da je takšna od trenutka, ko je junija v letu 1942 srečala prva partizana. Čistila je travnik nad hišo, ko sta prišla. Za njih je slišala že pri Pečenkovi v Ljub-

NE ZAMERITE, ČE SMO ŠE VEDNO MLADI

ljani, ampak tistega dne jih je prvič videla.

»Vem, partizana sta,« je odgovarjala. »Seveda lahko prideta zvečer v našo hišo. Tudi nekaj za pod zob vam bomo pripravili.«

Prišla sta in prišli so še

dar ves čas govorimo skoraj samo o tem.

● Hiša, v kateri ni nikoli strašilo

Pravijo, da je na Primorskem vedno lepo in da

drugi in iz dneva v dan jih je bilo več. Mati se je v tistih dneh pomladila. Skrbela je, da so bili fantje oprani, da so se najedli in če je bilo treba, sta jim dekleti odnesli hrano na položaje. Partizani so jih

bili najbolj veseli, kadar je zadišala polenta, zabeleena s pršutom.

Nič se nista spremenili. Miza je spet polna. Nihče se ne trudi, da bi na vsak način govoril o narodnoosvobodilnem boju; pa ven-

je na pomlad daleč najlepše. Na ozelenelih pobočjih tiči prebujeno drevje. Vrtovin in Skrilje, Selo ter Črniče pa še vrsta drugih vasi so kot prgišče otroških igrac. Pravijo, da so celo tja dol slišali partizansko godbo, kadar so fantje pred Lukcevo domačijo s sapo napolnili pljuča.

»Ne le Lukceva, vse hiše so bile popolnoma naše,« se oglasi Karel Kumše, ko gledam po Vipavski dolini. Za izdajalce na Primorskem ni bilo kruha. Tudi belogardizem se tod ni mogel razvežati. To golazen, kolikor jo je le bilo, je okupator pripeljal z Dolomitov in z Notranjske. Morda je bilo še nekaj »osata« okrog Ajdovščine

in Dorenberga, pa nič več.

Spet gledam Lukcevo, to tristo let staro domačijo. Poskušam si predstavljati, kako stopajo mimo senika partizani, kako se ustavijo ob vodnjaku, kako jim tovariš Greif pripoveduje, da

se pri tej hiši nimajo ničesar bati.

Leta 1942 je prišel na Primorsko Loški odred. Med partizani sta bila tudi tovariša Bebler in Vilfan. Partizani te enote, ki se je preimenovala v Soški odred, so bili verjetno prvi, ki so obiskali Lukcevo. Do kapitulacije Italije so se tod zadrževale le manjše čete, po septembru 1943 pa so bili štabi in brigade, komande mest in področij stalni gostje. Tudi sto in več borcev je prišlo.

»K Lukcevim smo prišli že junija meseca. Od tu smo imeli odličan pregled nad terenom. Glej, glavna cesta, ki povezuje Ajdovščino in Gorico, je sorazmerno precej daleč pa vendar kot na dlani. Pa kako dobro organizirano obveščevalno službo smo imeli. Vsi, partizani in civilno prebivalstvo, smo bili ena vojska; sovražnik je vse bolj spoznaval, da tudi ne premagljiva.

☆

Vsa leta po vojni obiskujem te kraje in Lukcevo. Povem ti, v teh ljudeh se ni dosti spremenilo. Včasih, med vojno, sem se spraševal, kako da ne pokažejo strahu. Okupatorju je bilo dobro znano, kaj se dogaja v njihovi hiši. Samo enkrat...

Bil sem komandant goriskega vojnega področja. Na tem območju je bilo več kot 80 sovražnikovih postojank, zaradi česar se je moralo naše »področje« pogosto seliti iz kraja v kraj. Iz Vipavske doline smo se umikali na Kras, med ofenzivami sem gor in če je bilo še posebno »vroče«, smo odšli na Predmejo in na Otlico. In med decembrsko ofenzivo leta 1944 ni bilo lahko. Nemci so prišli z desetih strani, pa še četnike, ustaše in kozake so vpregli v svoj voz. Poznali smo nemško taktiko. Deveti korpus, divizije in zaledno oblast so potiskali v hribe in nas tam obkoljevali. Tokrat pa je bilo drugače; potiskali so nas v Vipavsko dolino, kjer so nas nameravali uničiti. Na srečo pa je imel sovražnik zastarele podatke o položaju naših brigad.

Brigadi VDV je uspelo napasti italijanski avto, v katerem se je peljal polkovnik. Pri njem so dobili natančen načrt ofenzive. Komandant korpusa je poklical borce 31. divizije in Bazoviško brigade, ki sta na Gorenjskem napadali Gorenjo vas. No, takrat se je naše »področje« umaknilo na Otlico.

Ko smo se po ofenzivi vračali na to območje, smo se ustavili v Vrtovinu. Kuharje sem poslal kuhat k Lukcevim, sam pa sem šel s kurirjem in mitraljezom tja vasedo. Ob pol štirih popoldne smo opazili manjši tovornjak, ki se je prebijał proti tej domačiji. Kasneje smo izvedeli, da so Nemci nameravali nanj

naložiti Lukceve, katerih početje okupatorju seveda ni bilo neznano. Pa se je oglašil naš mitraljez in sovražnikova nakana je bila preprečena. Tako smo rešili naše dobre prijatelje in sodelavce...!

☆

V vsakem dejanju, v vsakem kamnu in kako bi ne bilo v vsakem dnevu del smisla našega življenja. »Nikoli se nisem vprašala, koliko let imam,« razmišlja Viktorija. Pač, kadar sem zdrknila v bolezen ali zdaj, ko imam vodo v kolenu. Kako naj delam? Njive so poveznjene v strmino in travniki tudi pa še tako nepomembno se počutim križem rok. Ne, sama nisem nikoli. Zdaj pride Jelica in mi pomaga. Skoraj ne mine teden, da bi me ne obiskal ta ali oni — moji partizani.

Vam je Jelica povedala, da je bilo pri nas doma enajst otrok? Vedno pravim, kdor danes tarna in se zmruje, dela sebi in vsem nam neodpušljivo krivico. To življenje je vendar naša sreča, ki smo jo tako drago plačali.

Leta 1943 je okupator aretiral 35 deklet, nekaj mož in žena iz Vrtovina in okolice. Mladinke so imele že leto prej politične sestanke v vasi Kocijani, sestanke, ki jih je vodil tovariš Greif. Sleherni je bil zadolžen za določeno nalogo. Jelica je postala bolničarka. Kmalu po tistem je imela v oskrbi dva ranjenca na domačem seniku.

Toda zakaj aretacija?

Ivan Kosovel, poznejši narodni heroj iz Sela pri Črničah, je bil tisti dan, ko so ga hoteli aretirati, v hiši Ivana Podgornika. Pravzaprav nihče natančno ne ve, kako se je zgodilo, da so obkolili hišo in...!

Ivan je vrgel skozi okno nekaj bomb, po tistem pa, ko je uničil vso partizansko literaturo, je vzel življenje še sebi.

»Vsi ste prekleti partizani,« so kričali Italijani, ko so lovili tiste, ki naj bi bili njihovi pomagači. Bilo je to marca leta 1943.

»Pokazala vam bom hišo, na kateri je plošča,« obljublja Jelica. Pravzaprav ne ve, s čim naj bi nam še postregla in tudi toplega zadovoljstva nad tem, da smo se vendar omastili okrog ust, ne more skriti. Karel nam šele na poti proti Ajdovščini pove, da ima Jelica orden zasluge za narod in da je tako kot na odlikovanje ponosna tudi na svojega sina, ki doma gospodari. Traktor imajo in avto pa eno plačo pri hiši, asfaltirano cesto in voljo do dela...

»Ljudem manjka ognja, tistega ognja, ki je nas med vojno tako ogrel, da smo še danes mladi; saj ne zamerite, če tako govorim o naših letih. Kdor ima vsega zadosti in preveč, postane prevzetan. Nekaterim je dovolj, da imajo lepo hišo, še lepše vozilo, stanovanje kot katedrala, prostor na sestankih in v družbenopolitičnih organizacijah pa »širokosrčno« prepuščajo drugim.

Pa kaj bi to! Fantje, prigriznite vendar in poskusite naše vino...

SILVO TERŠEK

Prizor iz slovenskega filma »Čudoviti prah«, Milana Ljubiča.

Priprave na snemanje filma

»Rojstvo nove Jugoslavije«

V filmskem svetu je zopet završalo. Pripravlja se eden največjih projektov na temo iz naše narodnoosvobodilne borbe, ki pa ne bi bil kot dosedanja obrnjen v dogodke same, ampak tudi v posledičnost teh dogodkov, se pravi v to, kaj in kako so ti dogodki vplivali na razvoj naše domovine.

Zahtevnega projekta, ki bo v času priprav in še posebno v času realizacije pritegnil k delu največje število strokovnih sodelavcev, poleg seveda število

filmske ekipe, se je lotil režiser Veljko Bulajić.

O tej temi so se režiser in predstavniki Jadran filma iz Zagreba, v okviru katerega naj bi se film snemal, že pogovarjali tudi v zveznem odboru ZZB NOV Jugoslavije. Le ta je pred časom dobil v vpogled in v obravnavo osnutek tega filmskega projekta. Z idejo pa je seznanjen tudi predsednik republike, tovariš Tito.

Proučevanje projekta in sodelovanje pri realizaciji sta zaupana komisiji zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije za negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij.

Kot je zapisano v filmskem predlogu, gre za »film, ki naj bi z umetniško močjo izrazil velike in odločilne trenutke naše revolucije in narodnoosvobodilne borbe.«

Začetek tega obdobja beležimo od borbe KPJ, da samostojno in z vso močjo povede vse napredne sile v deželi v boj za narodno in socialno osvoboditev. S tem trenutkom se bo začelo tudi filmsko delo.

Film naj bi v svoji vsebini zajel časovni razpon od konsolidacije KPJ leta 1937, ko je prevzel vodstvo tovariš Tito, do konca oborožene borbe proti okupatorju in domači reakciji in proglasitvi republike. Konec tega obdobja se ujema tudi z znano demokratičnimi in naprednimi sil v svetu proti fašizmu. V tem boju je prav naši narodnoosvobodilni borbi pripadla vidna vloga v sklopu protihitlerjevske koalicije.

Člani za negovanje tradicije so že imeli sejo, na kateri so proučili načrt filmskega projekta. Člani komisije so pokazali vso pripravljenost, da strokovno in moralno pomagajo pri realizaciji tega projekta z vidika zgodovine in ideologije z namenom, da se prikaže omejeni čas na najobjektivnejši način. Člani so imeli v tej zvezi tudi vrsto koristnih pripomb in sugestij, ki so jih avtorji filmskega projekta v celoti sprejeli in upoštevali.

Na seji komisije so med drugim tudi poudarili, da je film Rojstvo nove Jugoslavije projekt, ki zasluži podporo borčevske organizacije, saj se v problematiki srečuje z delom, ki ga opravlja ZZB NOV Jugoslavije, še zlasti komisija za negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij.

O nadaljnjih pogovorih in sodelovanju med komisijo za negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij in ekipo Jadran filma bo zvezni odbor ZZB NOV Jugoslavije sproti seznanjen, da bo lahko tudi sodeloval, če bo potrebno. Prav tako bomo razvoju dela na tem projektu sledili vsi občani Jugoslavije.

N. M.

Kratek obisk v Kopru

Na obali vejejo kritični vetrovi

Hočeš, nočeš, je treba povedati kar na začetku, da je kraj ob morju že zaradi svoje naravne lege nekaj posebnega. Tako tudi Koper pa recimo Izola in Piran, ki vsi trije spadajo v skupnost obalnih občin. Mesto, ki leži ob morju, je nehoti drugačno tako po fiziognomiji kot po sestavi prebivalcev od mest v notranjosti, kar tudi ne more biti brez posledic za organizacijo družbenopolitičnega življenja v njem, hkrati pa tudi za kulturno delovanje. Poleg tega pa ima mesto Koper ne samo obmorsko tradicijo, ampak tudi zgodovino posebne obremenitve kot obmejno mesto. Vse to je treba upoštevati, kadar govorimo o mestu samem, pa tudi o gospodarstvu ali kulturi in njunem razvoju. Raznolikost vodi vedno k upoštevanju kompleksnosti, tako da stvari ne moremo obravnavati enostransko, ampak je potrebno upoštevati njih posebnost, ki včasih za usklajevanje s povprečnimi hotenji in cilji zahteva kar precejšnje napore. O tem, kaj se na kulturnem področju premika in kaj predvsem je treba v teh krajih upoštevati pa uskladiti, o tem bo tekla, čeprav v kratkem, beseda tokratnega prispevka, v prihodnje pa bo sledilo še kaj bolj podrobnega s tega področja. V pomoč pri pisanju so nam bili tovariši v Pokrajinskem muzeju Koper, predvsem profesor Salvator Žitko, in tajnik ZKPO Koper, tovariš Albert Primožič.

Nosilec načrtovanja kulturnega razvoja na obali je obalna kulturna skupnost kot samoupravna interesna skupnost na tem območju. Za pravilno razumevanje dogodkov pa povejmo, da je bilo območje današnjih obalnih občin združeno z matično domovino šele leta 1954. Kulturna dediščina je bila tako sorazmerno skromna. Kazala se je predvsem v nizki izobrazbeni ravni, v nerazvitosti kulturnih potreb in dejavnosti, pomanjkanju tradicije in v neustreznih prostorskih in delovnih razmerah. Seveda je bila prav kultura ena od temeljnih nosilcev nacionalnega odpora in upora in jo je fašizem na vsak način želel zatreti.

Poklicne slovenske kulturne dejavnosti na obali v preteklosti ni bilo. Po letu 1954 so bili zato ustanovljeni nekateri nosilni zavodi na področju kulture kot knjižnice, muzeji, arhivi itd. Prav muzej pa zadnje čase in v skladu z družbenimi cilji, želi

urediti in sistematično razvijati oddelke za proučevanje predvojnega delavskega gibanja in NOB, za kar že tečejo tako idejne kot materialne priprave v okviru Pokrajinskega muzeja v Kopru. Treba je namreč pripraviti ne samo okvirni vsebinski načrt, ki bi se seveda omejil predvsem na področje slovenske Istre, ampak tudi na kadre in prostore. Računajo, da bodo uspeli vsaj z začetno fazo do leta 1980.

V obalnih krajih je tekkel tudi precej nesorazmeren razvoj med gospodarstvom in kulturo. V posledicah je to nesorazmerje začelo ogrožati že gospodarski razvoj sam, zato je bilo nujno ostro zadržati tudi v ledino kulture.

V skladu z uveljavljajočimi samoupravnimi odnosi v kulturi so bile na obali leta 1971 ustanovljene tri temeljne kulturne skupnosti za območje posameznih občin. V skladu z novimi ustavnimi in zakonskimi določbami ter družbenopolitičnimi obvez-

nostmi pa so občani in delovni ljudje preko krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela kot uporabniki kulturnih dobrin in delovni ljudje v ustreznih organizacijah združenega dela na področju kulture kot ustvarjalci teh dobrin ustanovili kulturno skupnost občine Izola, Koper in Piran in obalno kulturno skupnost. V delegatsko oblikovanih telesih kulturnih skupnosti so ustvarjalci kulturnih dobrin tako enakovpravni udeleženci v svobodni menjavi dela. Kulturna pa na ta način postaja neločljiva in enakovpravna sestavina združenega dela.

Nas tokrat zanima predvsem organizacija amaterskih dejavnosti v obalnih občinah. Nosilci amaterske dejavnosti na obali so Zveza kulturno prosvetnih organizacij v Kopru, KUD Karol Pahor v Piranu in DPD Svoboda v Izoli. Skupna značilnost vseh je, da so vezani zgolj na območje lastnih občin, premalo pa je tudi sodelovanje v snovanju in posredovanju kulturnih prireditev izvajalcev izven obale in v nudenju medsebojne strokovne in mentor-ske pomoči.

Pred leti je bil sicer občuten padec amaterske dejavnosti, ki se je čutil najbolj na podeželju. V zadnjem času pa je zaslediti vse večje zanimanje in porast kulturne in tudi amaterske dejavnosti. V okviru le-te prevladuje glasbena dejavnost, organizirana predvsem v pevskih zborih in godbah na pihala. Manj številna je amaterska dejavnost na drugih področjih, gledališki, filmski, folklorni, lutkarski. Vendar pa je potrebno poudariti, da na obali vse večjo pozornost tistemu elementu, ki je potreben za amatersko dejavnost, se pravi kulturni vzgoji, ki vzpodbuja kasneje tudi zanimanje za aktivno udeležbo. Tako so se pri ZKPO in še kje odločili, da se povežejo s svojim delom že s šolami, ko se mladi ljudje še oblikujejo. To pa se zdi ena najuspešnejših poti za večji in kvalitetnejši pa tudi bolj organiziran razvoj kulture na obali, ki je danes v veliki meri odvisna od dobre volje in zagnanosti posameznikov, vse premalo pa podprta z ustreznimi materialnimi, kadrovskimi in prostorskimi ugodnostmi.

NEVA MUZIC

zveza kulturno prosvetnih organizacij
občine koper daje **PRIZNANJE**
tov. _____
za večletno uspešno delo na kulturno
prosvetnem področju
predsednik:

koper:

Plaketa z značilno istrsko hišo, ki jo ZKPO podeljuje zaslužnim amaterskim skupinam.

partizanska ljudska pesem

Obisk

Zima prišla je in mraz v teh dneh,
moje mlade sanje v bolesi rojene,
s solzami so grenkimi vse
oškopljene,
vse so usahnile v teh mrzlih nočeh.

Dolgo hodila sem, dolgo, vso noč
po stezah neznanih in skritih poteh,
iskala sem ga, klicala, jokala na moč,
a zgubljal moj glas se je po
bregeh...

Nikogar ni tukaj, da slišal bi me,
mi stezo pokazal, koder on hodil je.
A glej, tam po stezi prihaja nekdo:
»Njegov bil prijatelj sem.« pravi
mehko.

»Tvoj Mirko je vriskal, bil zmeraj
vesel,
lep šopek planik je zate imel.
Mirko je tak še vedno med nami,
zdaj mirno počiva tam pod
gorami...

Zdaj vem, da je padel moj Mirko,
junak,
pogumen in hraber kot pravi vojak.
Zdaj mirna sem in več se jokala ne
bom,
moj Mirko je padel za svobodni dom.

Pesem je napisala Marica Klinton-Stani-
slava, po domače Klemenova iz Tolmina.
Kmalu po osvoboditvi je še kot mlado
dekle umrla za jetiko.

v nekaj
vrsticah

IDRIJA

Na seji odbora aktivistov severnoprimorskega okrožja OF v Idriji so pred dnevi menili, da je potrebno takoj pristopiti k načrtnemu zbiranju zgodovinskega materiala in pisanju zgodovine NOB in socialistične revolucije. Odbor naj bi pritegnil k sodelovanju čim več pisocih poznavalcev zgodovine. Do sedaj so zbrali že obširen material o delovanju okrožja OF. Največ dela je opravil Jože Primožič-Miklavž. Na seji so izvolili novega predsednika Jožeta Kosa-Dušana.

IGOR BONČINA

NOVA GORICA

V Panovcu so na polavtomatskem strelišču za zračno puško tekmovali za občinsko zlato puščico. Temu športu se posveča vse večja družbena pozornost. Med tekmovalci je osvojil zlato puščico Matjaž Žnidaršič, član SD Panovec, v Novi Gorici.

Na sliki prejema prvouvrščeni nagrado iz rok predsednika OSZ Jožeta Ravbarja.

MILE GOJKOVIČ

PREBOLD

Gasilsko društvo Prebold-Dolenja vas, bo dobilo letos dva nova gasilska avtomobila. Društvo je ob pregledu dela ugotovilo uspešno leto. Prepleskali so tudi prostore, pravkar pa pričakujejo novo avtociстерno, ki jim jo je zaupala občinska gasilska zveza. Taka pridobitev je pomembna za vso žalsko občino. Naprava je namreč primerna za gašenje kemičnih in drugih požarov. Poleg tega bodo prostovoljni gasilci dobili še avto IMV Novo mesto. Oba avtomobila bodo izročili svojemu namenu 1. maja. Nekaterim članom so podelili priznanja za dolgoletno delo v obliki diplom. Kot v preteklosti se bodo gasilci tudi letos trudili pri delu in na raznih tekmovanjih, kjer prav tako dosejajo zavidljive uspehe. Organizirali bodo tudi gasilske trojke v okviru SLO in se pripravili na letošnja praznovanja.

DARKO NARAGLAV

ČRNI VRH

Tu je bilo že tretje leto smučarsko tekmovanje, ki ga je organiziral

SK ETA Cerkno v spomin na edine in prve smučarske tekme na osvobojenem ozemlju v Cerknem, 20. in 21. januarja leta 1945. Takratni tekmovalci so bili borci, ki so prišli na tekmo naravnost s položajev in se po tekmi vrnili v borbo. Letošnjega tekmovanja se je udeležilo 32 udeležencev NOV, 27 cicibank in 53 cicibanov. Borci so izrazili željo, da bi se tekmovanja udeležili še drugi smučarji.

JANEZ JERMAN

ZGORNJE GORJE

Gorjanski planinci so imeli svoj letni občni zbor. To je na tem območju najbolj množična organizacija, saj vključuje 800 članov. Društvo oskrbuje domova Planiko in Dolič pod Triglavom. Zeleti bi bilo, da se organizirajo skupinski izleti tudi med tednom, da bi bile prenočitvene možnosti izkoriščene tudi takrat. Potres lani je naredil precej škode tudi v teh krajih, na vodnih rezervuarjih. Društvo ima tudi sekcijo alpinistov. Razveseljivo je, da se veča število mlajših članov.

JOŽE AMBROZIČ

MOZIRJE

V tej občini obstaja tesna povezanost med ZRVS, ZSMS in strelec. Zastavili so si skupno delo tudi za letošnje leto. V februarju so imeli skupno tekmovanje v veleslalomu na Golteh za prehodni pokal Franca Staneta-Rozmana. Druga skupna akcija je bila počastitev dneva žena na občinskem strelišču v Mozirju. Tretja pa prav na istem mestu, namreč tekmovanje za občinsko zlato puščico. Tako plodno sodelovanje pomeni tudi boljše povezanost med organizacijami ter jača obrambno moč skupnosti.

FRANC OMLADIČ

POSTOJNA

V Postojni se je končal teoretični in praktični del seminarja za strelske inštruktorje ter sodnike, ki ga je organizirala OSZ Postojna. Poleg tega pa je bilo v kraju tudi 17. občinsko tekmovanje za zlato puščico z zračno puško.

Nastopilo je 18 najboljših strelcev postojnske občine, zmagal pa je Boris Borovina z rekordnim rezultatom 557 krogov. Na sliki so udeleženci tekmovanja s trenerjem.

Ed.

Oddelek za ljudsko obrambo v Zalcu je pripravil v vseh 13 krajevnih organizacijah ZRVS predavanje na temo »Zakon o družbeni samozasčiti, varnosti in notranjih zadevah ter ognjena moč čete, oziroma voda v zasedi«. Starešine so si lahko ogledali tudi pehotna orožja in si osvežili nekatere morda že pozabljene podrobnosti. Na posnetku vidimo del slušateljev med predavanjem v Polzeli.

TONE TAVCAR

RAVNE NA KOROŠKEM

Letna skupščina ZJB NOV

Na skupščini, ki je pregledala svoje preteklo delo se je zbralo 256 članov. Zal je v dveh letih organizacijo zapustilo 21 borcev. Na skupščini so pregledali vso tekočo problematiko in ugotovili, da prejemajo 3 člani občasne priznavalnine, 21 članov redno priznavalnino, 43 članov je prejelo enkratno denarno pomoč, 14 članov pa prejema varstveni dodatek k pokojnini, ker so kmetje borci stari nad 60 let.

Pri zdravstvenem domu deluje sedaj tudi dispanzer za borce. V dveletnem obdobju je delal 62 dni. Pregledali so 197 članov, skoraj dve tretjini. Topliško zdravljenje je prejelo 12 borcev. Na zdravljenju z lastno participacijo pa je bilo 14 članov.

V preteklem obdobju je dobilo 10 članov tudi kreditno pomoč pri reševanju stanovanjskega problema. Borci poleg tega lahko letujejo v Valovinah pri Puli. Na letovanju je bilo lani 71 družin.

Na zboru je bilo eno izmed pomembnejših vprašanj tudi kako zainteresirati mladino za oskrbo spominskih obeležij. Gre za Nežo na Selovcu, Malgajev spomenik na Dobrihah, spomenik na Navrškem vrhu, spominsko ploščo na ravenski gimnaziji, spominsko ploščo na Kefrovem mlinu na Brdinhah, ploščo Ivanu Ditingerju in drugo. Skrbniki naj bi bili Tehnična šola in poklicna šola na Ravnah, šola Prežihovega Voranca, gimnazija Ravne ter člani krajevne organizacije ZSMS Ravne.

Na zboru so ugotovili, pri odkritju spomenika na Strojni, na osrednji proslavi v Dražgošah na proslavi 50-letnice kongresa SKOJ pri študijski knjižnici, pri odkritju obnovljene bolnišnice Pepca pod Belo pečjo in odkritju spomenika na Robežu v zamejski Koroški.

V kulturnem programu je sodeloval pevski zbor Fužinar in recitatorji osnovne šole. Zapeli so nekaj partizanskih in koroških pesmi in recitali Kajuha. Vsi so sklenili še poglobiti negovanje tradicij NOB.

FRANJO SREBOTNIK

BLEJSKA DOBRAVA

Zadnje priprave pred skupščino

Četrtekova seja predsedstva občinskega odbora ZJB NOV Jesenice je dala članom predsedstva in krajevnim organizacijam zadnja navodila, kako naj pripravijo skupščino in kaj naj upoštevajo pri sestavi programa dela za tekoče leto.

Dve organizaciji v občini sta svoje delo že opravili, drugi odbori so predložili svoja poročila na opravljeno delo. Načrti so prilagojeni letošnjim jubilejnim proslavam. Posebno zavzetost in resnost je čutili pri izbiri članov za nove odbore in evidentiranje delegatov in delegacij ZJB za konferenco SZDL in bližajoče se občinske volitve in volitve svetov KS.

Organizacije ZJB morajo biti še bolj kot doslej angažirane v vseh političnih akcijah. Razvijati morajo tradicije, skrbeti za zdravstveno stanje svojih članov in posvetiti več skrbi materialnemu položaju revnejših občanov.

Aktivneje bo letos potrebno posegati tudi v akcije za reševanje zamejskih problemov. Borci so se pogovarjali tudi o varstvu spomenikov. Skupščina bo predvidoma v mesecu maju.

Članstvo ZJB NOV je zahtevalo obtožbo zločinca Druschkeja. Vsako obliko novega in starega nacizma je treba strogo obsoditi in zatreti, o tem so bili enotnega mnenja. Borci so izrazili vse priznanje tovarišem Vovku, Koritniku in Viesentalu, da so tega vojnega zločinca odkrili in izročili pravični kazni.

Na seji so se borci spomnili 50-letnice tovariša Klinerja in 60-letnice tovariša Travnja.

LUDVIK AMBROZIČ

BLEJSKA DOBRAVA

Obrambne priprave v KS

Na Blejski Dobravi se z vso zavzetostjo nadaljujejo dela pri organiziranju organov in enot odbora za LO in DS ter enot CZ. Vsi odbori so seznanjeni z novim zakonom o LO in DS, varnosti in notranjih zadevah. Svet KS je tudi že vnesel v Statut vse spremembe v tej zvezi in dopolnilo o pristojnosti KS v teh vprašanjih.

Ena osnovnih nalog je praktično in teoretično seznaniti obveznike in enote kot tudi odbore za LO in enote CZ z njihovim delom. Odbor je za prvo polletje sprejel razmeroma obširen program usposabljanja. Seminarje so imeli kurirska enota, enota za prvo medicinsko pomoč, gasilci, redarji, ekipa za prvo veterinarsko pomoč in enota za obrambo proti ABH sredstvom. Odbor za LO in DS ter štab za CZ je na vseh sejah dopolnjeval načrte in se seznanjal z njimi. Ustanovili so tudi že enoto Narodne zaščite in sestavili komandni kader.

Predvidena so še predavanja za ostale enote in prebivalstvo. Pri vseh teh

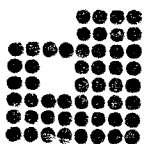
RAVNE NA KOROŠKEM

Koroški partizani

Na Ravnah je bil občni zbor prvega kroga odbora koroških partizanov. Zbrali so se koroški partizani-delegati iz občin Ravne, Dravograd, Slovenj Gradec in iz Radelj ob Dravi. Prišla sta tudi nekdanji sekretar koroškega okrožja OF inženir Pavla Zavcer-Matjaž ter mladinska aktivistka Olga Kastelic-Marjetka. Zbor sta se udeležila še dva predstavnika Zveze koroških partizanov iz Celovca.

Področni odbor je najprej pregledal seznam živčih, padlih in umrlih koroških partizanov, ki so se borili onstran meje, na Svinski planini, na področju Podjune in drugod.

Koroški partizani so bili zelo aktivni. Udeleževali so se raznih proslav v spomin na dogodke iz NOB. Bili so na srečanju v Mežici, na srečanju jeseniških partizanov v Rovtahu, na podelitvi domicila v Kranju, Kamniku, Škofji Loki, na mladinskem taboru na Veliki planini, proslavi v Novi Gorici, srečanju VDV bataljona v Črni. Tudi preko državne meje so se srečevali s koroškimi partizani v Celovcu, Selah, Robežu, Železni Kaplji in na Komlju. Udeležili so se tudi ustanovnega sestanka

DELO

CASOPISNO
IN GRAFIČNO
PODIJETJE LJUBLJANA

Tiska časopise, revije, knjige, publikacije, razglednice, prospekte in reklamne tiskovine.

Izdeluje enobarvne in večbarvne klišee v najmodernejši tehniki.

V sklopu podjetja je specializirani obrat za večbarvni tisk, lakirnica in plastificirnica.

Izdaja osrednji slovenski dnevnik »DELO«.

Tednik ITD, štirinajstdnevnik NASI RAZGLEDI, revijo AVTO, revijo STOP, revijo JANA, ZABAVNIK

dejanjih aktivno sodeluje tudi ZB in posebno komisija za ta vprašanja. Ne smemo pozabiti tudi mladinske organizacije, ki je pokazala svojo zrelost na nedavnem zboru kurirjev.

LUDVIK AMBROZIČ

POSTOJNA

Borci železničarji

Borci železničarji so imeli drugo konferenco aktivov ZB NOV železniškega gospodarstva Ljubljana. Konferenca je bila v ponedeljek, 14. marca v Postojni. Udeležili so se delegati 27 aktivov borcev, družbenopolitični predstavniki ZG Ljubljana in vabljeni gostje.

Uvodoma je predsednik izvršilnega odbora Tone Brožič poročal o dosedanjem delu aktivov. Ustanovljeni so bili pred dvema letoma, danes pa štejejo več kot 170 nekdanjih borcev in aktivistov železničarjev. Preko 600 jih še vedno aktivno dela v ZG Ljubljana.

Tovariš Brožič je v obširnem poročilu poudaril pomen stališč izvršnega komiteja predsedstva CK KPJ z lanske decemberske seje. Prav o njih so razpravljali na 2. konferenci. Vsak posameznik mora skrbeti za varen promet, za povečanje obsega dela in za zmanjšanje stroškov, je bilo rečeno. Pri tem pa ne smejo pozabiti na prenašanje oblik družbene samozaščite in splošnega ljudskega odpora, prenašanje tradicij NOB in zbiranje bogatega gradiva o delovanju železničarjev med NOB.

Predvideno je, da bodo železničarji postavili spomenike ob progah Slovenije in Istre, kjer so vodile partizanske poti. Predvsem pa bodo aktivni morali skrbeti tudi za posameznike. Predvsem

Novi sklepi narekujejo novo delo.

za njihovo zdravstveno stanje. Več stikov bi morali imeti aktivisti tudi z upokojenimi borci. Sklenili so, da bodo med svoje borce še bolj razširili časopis TV-15.

Med sklepi velja omeniti zavzemanje za večjo delovno zavest, za boj proti birokraciji ter predlog, da se maršalu Titu tretjič dodeli red narodnega heroja.

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij so poudarili, da so borci z ustanovitvijo aktivov poživili železniški družbenopolitični vsakdan. Mimo organizacije borcev naj ne bi šla nobena akcija, pa naj bo s kateregakoli področja.

Prvoborec Hinko Bratuš-Oki je na konferenci govoril zbranim delegatom in gostom o družbeni samozaščiti in obrambnih pripravah.

MIRKO KUNŠIČ

Pod geslom »Vse slovenke dobre strelke« je bilo v nedeljo 6. marca, na palavtomatskem strelišču za zračno puško v Panovcu, regijsko tekmovanje žensk Primorske v počastitev njihovega praznika. Priredila ga je novogoriška občinska strelska zveza pod pokroviteljstvom novogoriške enote zavarovalnice Triglav, izvedla pa družina Panovec. Prijavilo se je 12 tričlanskih ekip. Zmagala je ekipa Maksa Perca iz Nove Gorice, med posameznicami pa Tatjana Turk. Na fotografiji izroča predsednik občinske strelske zveze Nova Gorica, Jože Ravbar, pokal zmagovalni ekipi.

MILE GOJKOVIČ

SLOVENJ GRADEC

Obširni načrti

Občinski odbor ZZZB NOV je imel 11. februarja razširjeno sejo, na kateri je obravnaval program dela in dela posameznih komisij:

- komisija vojaških vojnih invalidov
- komisija za ugotavljanje posebne dobe
- komisija za internirance, zapornike, izgnance in ujetnike.

Na pobudo te komisije so lani odkrili obeležje v Smartnem pri Slovenj Gradcu, kjer je sovražnik zapiral rodoljube iz Mislinjske doline in Šaleške doline in jih izganjal v Srbijo in Bosno. Komisija je pripravila tudi letos že tradicionalno srečanje političnih zapornikov, izgnancev in vojnih ujetnikov. — Komisija za spomeniško varstvo:

Sprejela je širok program za obnovo in ureditev več krajev, spomenikov, spominskih obeležij in partizanskih grobov.

— Komisija za splošni ljudski odpor: Ta komisija ima vedno večji pomen in večje naloge. Organizira tudi številna predavanja in pripravlja prebivalstvo na splošni ljudski odpor. Padla je tudi misel, da bi pri občinskem odboru ZZZB NOV ustanovili aktiv ZK, saj imajo borci bogate izkušnje.

— Komisija za negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij NOB:

Letos posveča največ pozornosti jubilejnim proslavam, kamor bodo vključili tudi mladino. V tej zvezi že delujejo zgodovinski krožki po šolah, ki bodo v besedi in sliki pripravili razstavo na to temo.

Na seji je bilo slišati mnenje, da bi vse krajevne skupnosti praznovala svoje praznike na dan, ki je pomemben iz naše NOB in ljudske revolucije. Tudi tako bi lahko širili in negovali revolucionarne tradicije.

JOZE POTOČNIK

Metod Jurči

Ognjeni ples pri Jančah in Muljavi

V jeseni in pozimi 1941/42 so se začele ustanavljati na širšem področju grosupelskega in stiškega področja in Dolenjske prve partizanske enote, vzporedno s hitrim razvojem in utrjevanjem organizacij OF.

Prve akcije

V partizanih so me razporedili v Miloševo četo Ristovega bataljona. Komandant Risto me je takoj določil za bataljonskega kurirja. Bil sem domačin in sem kraje dobro poznal, zato sem pogosto opravljaj tudi kurirske dolžnosti za štab grupe. Največkrat sem odhajal na železniško postajo v Ivančni gorici in tam čakal kurirje in novince, ki so prihajali iz Ljubljane.

Ze drugi dan prihoda v partizane so dobile čete ukaz, da gredo na samostojne akcije v različne smeri. Miloševa četa naj bi se odpravila v smer proti Žužemberku. Kolikor se spominjam, so odšle druge čete v smer Zagradca, Trebenj, Radohe vasi, Turjaka in tako naprej. Dobili smo nalogo, da kontroliramo obrobne komunikacije, gibanje prebivalstva in sovražnika, in kolikor je možno in potrebno, postavimo zasede in z nenadnim napadom zmedemo sovražnika. Obenem naj bi v času prodiranja po terenu opravili tudi nekaj propagandnih akcij, pridobivali prebivalstvo za našo stvar, utrjevali organizacijo OF, kjer je še ni, naj bi jo formirali, hkrati pa bi tudi zbirali orožje, municijo in drugo potrebno blago, ki so ga nekateri prebivalci še imeli, celo v obilju.

Naša enota ni imela priložnosti, da bi se spopadla s sovražnikom, zato pa smo nabrali precej orožja, puške, puškomitraljeze, municijo in bombe, kar vse so nam kmetje z veseljem predajali. Podobno se je dogajalo tudi z drugimi četami. V direkten spopad je bila prisiljena le tista četa, ki je nadzorovala cesto pri Zagradcu. V avtobusu je bil namreč karabinjer, ki je začel takoj streljati. Zato so morali napasti avtobus tudi partizani in so ga ubili, orožje pa zaplenili. Večjo borbo pa je vodila samo Oskarjeva četa, o tem pa kasneje.

V prvi polovici aprila smo dokaj dobro utrdili kontrolo prvega svobodnega ozemlja med progami: Trebnje—Grosuplje, Grosuplje—Dobropolje in med cestami Dobropolje—Krka, Krka—Žužemberk, Žužemberk—Trebnje. Po tem uspehu italijanske patrle niso več prihajale čez te komunikacije. Tako smo se lahko partizani svobodno gibali po terenu tudi podnevi in prihajali v neposredno bližino Ivančne gorice, kjer smo politično delovali med prebivalstvom in večali propagando.

Sovražnik je v tistem času iz strahu pred našim jačanjem povečal vojnunsko službo. Takrat smo ujeli precej volunov in volhjačev, ki so po gozdovih skušali odkriti partizanska taborišča. Med njimi, se spominjam, je bil celo Dalmatinec — krošnar Šimunović, ki je imel ustaško legitimacijo, hkrati pa tudi italijanske in nemške dovolilnice za svobodno gibanje po Žužemberku, Dolenjski in Posavju.

V tem času smo imeli več akcij, minirali smo tudi proge med Trebnjem in Ivančno gorico. Italijani so ves ta čas skušali pridobiti za svoje volune s pomočjo klera, ki je bil posebno močan v Stiškem samostanu, prebivalstvo na tem področju. Spomnim se primera Rakajc iz Krke in Faturja iz Virja pri Stični. Slednji je prišel v naše taborišče z grupo novincev 10. aprila. Čeprav smo vedeli, da je klerikalno usmerjen, je bil sprejet.

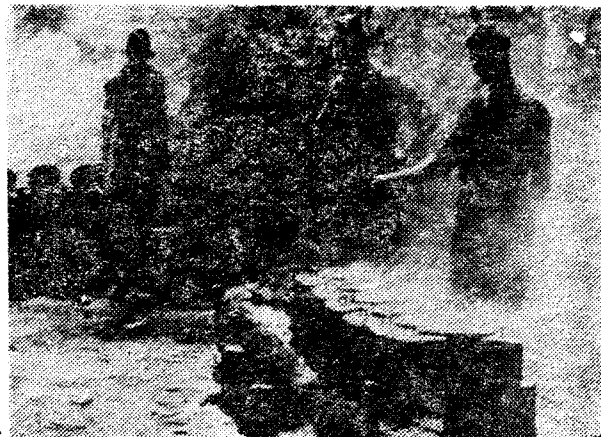
Takrat smo premestili naše čete tudi bliže meji svobodnega ozemlja v Bojanski boršt, se pravi v samostanske gozdove. Močne posadke v Ivančni gorici in Šentvidu so bile tako oddaljene le 3 ali 4 kilometre. Kmalu za tem je Faturjev študent pobegnil. Odšel je s poročili naravnost v postojanko, nato pa v samostan, k svojim gospodarjem.

Spopad na Blatnem klancu

Sedmega aprila so odšle čete na samostojne akcije. Njihova posebna naloga je bila, da kaznujejo izdajalca Bana, ki se je od časa do časa prikazoval v krajih v italijanski uniformi. Tako je odšla v smer proti Trebnju tudi Oskarjeva četa.

Spomnil sem se, da je ta Ban prav tisti komandir, ki sem ga videl vsega prepasanega ob mojem prihodu v partizane. Izdajalca Bana pa se nam ni posrečilo najti, zato ga tudi kaznovati nismo mogli. Nekaj se je zapletlo na komunikacijah Trebnje—Ivančna Gorica. Kako pa je vsa stvar v resnici potekala, sem izvedel iz pripovedovanja razbite čete šele kasneje, 12. aprila.

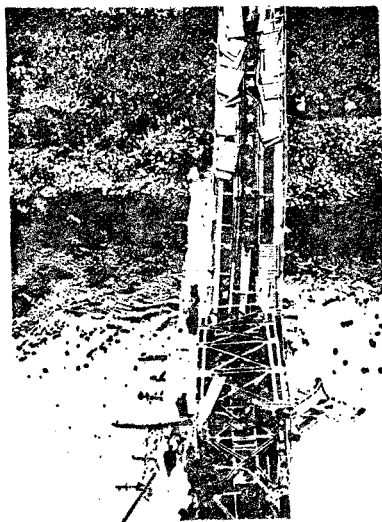
(Se nadaljuje)

Partizanska kuhinja na Kremenjaku, 1942.

Ahmed Hamzić

Naši inženirci

Vrhovni komandant je odločil, da se prehod čez Neretvo zgradi čez porušeni most v Jablanici. Z gradnjo novega mostu so začeli sedmega marca zjutraj, potem ko so ponoči prešle prek reke po porušnem mostu nekatere enote druge dalmatinske in druge proletarske brigade, ki so kmalu zatem napadle in uničile četniško posadko na drugi strani Neretve. Kot spomin na vsa ta dogajanja se sedmi marec praznuje kot DAN INŽENIRIJE.

Borci pionirske čete so morali najprej čez porušeni most položiti železniške tirne in telefonske drogove. Telefonska žica je prišla ravno prav za povezovanje desk s telefonskimi drogovi. Na pomoč so jim priskočili tudi borci drugih čet. Osmega marca 1943. leta je bil okoli tretje ure zjutraj zgrajen 56 metrov dolg in 2,5 metra širok most. Zgrajen je bil skoraj brez orodja in malo ustreznega materiala. To delo je zmogla in uspela uspešno opraviti le armada, ki je imela v svojih vrstah posameznike z visoko borbeno moralno in zavestjo. Še enkrat lahko zapišemo, da je delo pionirske čete pomenilo v drugi svetovni vojni edinstven in v zgodovini inženirije do takrat nedosegljiv podvig.

Sovražnik je bil prevaran, ranjeni in bolni tovariši rešeni. Sovražnik je vedel, da so vsi mostovi čez Neretvo porušeni in kdor pozna Neretvo ve, da v dveh dneh ne more nihče postaviti novega mostu čez razbesnelo reko. No, borcem pionirske čete je to uspelo. Zgradili so nov most, čez katerega so prešli vsi borci, ranjenci in bolniki skupaj z vrhovnim štabom in tovaršem Titom. Pot proti Prenju, Veležu in naprej proti Kalinoviku je bila odprta.

Sedmi marec ni zgolj slučajno izbran, da ga naše oborožene sile slavijo kot dan inženirije, temveč je to dan, s katerim je obeležen tudi spomin na slavne dni naše NOB v borbi na Neretvi 1943. leta.

Ob takih trenutkih, v trenutkih slave, ko si preživeli borci stiskamo roke in želimo inženircem tudi v prihodnje še veliko delovnih uspehov v korist naše socialistične skupnosti, je prav, da se za trenutek spomnimo tudi tistih tovarišev, ki so v tej naši skupni borbi darovali svoja življenja.

KONEC

YUGOTOURS

Titova 36/9 nad.
Telefon 322-458, 321-794

Bralci TV 15 se lahko udeležijo po znižani ceni 8-dnevnega potovanja v LENINGRAD—VOLGOGRAD—MOSKVO

Cena 3.530 din

Možnost 12-mesečnega kreditnega odplačevanja

Polni penzioni v hotelih A kategorije

KUPON TV 15

Če ste se odločili, odrežite kupon in ga pošljite na Yugotours

Priimek in ime

Naslov

Za potovanje v Leningrad—Volgograd—Moskvo
z odhodom

Prijavljam oseb

Plačilo gotovina kredit

Akontacijo 1.192,50 din pošljite po poštni nakaznici na Yugotours.

Lani smo bili v varnosti stabilni

Kljub temu, da se nekateri tako na Vzhodu kot na Zahodu še vedno ne morejo sprijazniti z našo družbeno ureditvijo in samostojno potjo v socializem, je bila njihova dejavnost v lanskem letu manj uspešna kot prejšnja leta, saj je naš sistem družbene samozaščite že polno zaživel.

To bi bila glavna misel s tiskovne konference o varnostnih razmerah v SR Sloveniji, ki jo je 16. marca vodil sekretar za notranje zadeve tovariš Marjan Orožen s sodelavci. V uvodnih besedah je povedal, da postaja imperialistična vojna vedno manj možna oblika agresije na našo državo, zato pa je vedno hujša subverzivna dejavnost iz tujine. Nosilci te dejavnosti so naši emigranti ter tudi drugi nasprotniki naše družbene ureditve in politike neuvrčenosti. Še posebej so delovni emigranti v zamejstvu, ki poskušajo s svojim tiskom in širjenjem napačnih informacij vplivati na našega človeka, na njegovo zavest. Pogosto so v to vpleteni tudi verski predstavniki, ki poskušajo izkoristiti svoje pravice in miselnost nekaterih naših ljudi. V preteklem letu so bili ti nasprotniki bolj dejavni kot smo mislili, kar potrjuje tudi primer Miklavčič in Blažič.

Nasprotniki našega političnega sistema vedno bolj zanimajo splošno vzdušje pri nas. Želeli bi dobiti podatke, ki bi jih lahko v svoji dejavnosti ponaredili in s pridom izkoristili. Vendar pri tem naletimo na močno zavest naših ljudi, saj na nobenem drugem področju kriminala ni bilo toliko prijav organom za notranje zadeve s strani občanov kot prav ob napadih na našo družbeno ureditev. Ti ljudje izkoriščajo odprtost naših meja, saj je samo lani prestopilo naše državne meje petinosemdeset milijonov potnikov, kar je precej več kot leto prej. Naše oblasti so v lanskem letu izdale potne liste 300.643 občanom. Zavrnile so stoenaundvajset zahtevkov, dvestopetim občanom pa so dovoljenja za potovanje v tujino odvzela. Tudi te podatke so tuji in domači nasprotniki izkoristili za napad na našo ureditev, čeprav je med stoenaundvajsetimi zavrnjenimi zahtevki samo štirinajst takih, ki so bili potrebni zaradi varnosti naše ustavne ureditve. Vsi drugi so bili razni prestopniki, ki so storili razna kazniva dejanja (kraja, prometne nesreče, tihotapljenje) pri nas ali pa so jih zaradi podobnih dejanj države, v katerih so bili, deportirale nazaj v Jugosla-

vijo. Znana je zahteva nekaterih posameznih občanov, da bi preko ustavnega sodišča dosegli spremembo zakona o potnih listih. In tudi to zahtevo je tuja propaganda izkoristila za napad na našo družbo ter »ugotovila«, da so človeku tudi v samoupravi socialistični družbi kratene pravice. Pri tem še posebej skušajo izkoristiti našo mladino, ki bi jo želeli prepričati, da je edina demokratična družba zahodna — ameriška.

Vsi ti psihološki in propagandni pritiski na našo družbo, pa naj bodo z Zahoda ali Vzhoda, nas ne smejo presenetiti, saj se moramo zavedati, da je cilj naše neuvrščene politike boj proti blokovski razdelitvi sveta ter za varnost in mir v svetu. Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki bo letos v Beogradu, je spet trenutek, ki ga skušajo v tujini izkoristiti za napade na našo državo. Vendar je naš sistem družbene samozaščite na takšno dejavnost že dobro pripravljen. Nekateri poskusi subverzivne dejavnosti so bili odkriti tudi v sami domovini, vendar so tako maloštevilni in hitro odkriti, da skoraj niso vredni pozornosti.

Občani so bili pri odkrivanju napadov na našo družbeno ureditev zelo aktivni in zavestni, saj je bilo prav po njihovi zasluzi odkritih kar šestdeset odstotkov takih poskusov. Ta podatek samo potrjuje, da je družbena samozaščita že polno zaživila. Nekoliko manj aktivni pa so bili pri odkrivanju in prijavljanju prekrškov na drugih področjih. Pri gospodarskem kriminalu je število prekrškov ostalo na ravni izpred dveh let, vendar kakšnih večjih in organiziranih grabežev ni bilo. Kljub temu je gospodarstvo zaradi takih dejanj utrpelo okoli 90 milijonov dinarjev škode. Razveseljivo pa je, da so same organizacije prijavile kar 24 odstotkov več primerov, kot leto prej, kar potrjuje, da je tudi delavska samokontrola v podjetjih zaživila.

Splošna kriminaliteta je v lanskem letu padla za 0,4 odstotke. Zmanjšalo se je tudi število mladoletnih prestopnikov.

MILAN VOGEL

ZRVS Ljubljana Šiška

Spoznavanje s sodobnim orožjem

V okviru načrtovanega izobraževanja članov ZRVS občine Ljubljana-Šiška, je prejšnjo soboto in nedeljo obiskalo več kot 2600 rezervnih oficirjev vojašnice »Borisa Kidriča«, kjer so jih oficirji te vojašnice seznanili s sodobnim orožjem in tehniko. Kot je poudaril Vinko Hrabar, predsednik občinskega odbora ZRVS občine Ljubljana-Šiška je bil namen obiska seznaniti rezervne oficirje s sodobnim orožjem pešadije, artilerije in inženirije ter ABHO sredstev in zvez, kot seveda tudi drugih borbenih in tehničnih sredstev naše JLA.

Obiska v vojašnici »Borisa Kidriča«.

so se poleg rezervnih oficirjev udeležili tudi najboljši mladinci, predstavniki gimnazije iz Sentvida in osnovnih šol »Alojza Kebeta« in »Franca Rozmana Staneta«, ki uspešno sodelujejo z rezervnimi oficirji šišenske občine.

Razstava in prikaz delovanja orožja je v kasarni »Borisa Kidriča« zares zelo dobro pripravljena, seveda s pomočjo in razumevanjem komande ljubljanske armijske oblasti, kakor seveda tudi s pomočjo starešin kasarne »Borisa Kidriča«, s katerimi člani ZRVS občine Ljubljana-Šiška že vrsto let tesno sodelujejo.

S. NIKOLIC

Z obiska rezervnih oficirjev v vojašnici »Borisa Kidriča«, kjer so si ogledali naj-sodobnejše orožje naše JLA.

Ivan Vengust

Na teharskem pokopališču smo se 19. januarja letos poslovili od Ivana Vengusta. Rodil se je v Prožinski vasi nad Štorami, 8. decembra 1919. Med vojno je bil v nemškem taborišču, od koder je pobegnil in se 2. septembra 1944 vključil v prvo slovensko divizijo KNOJ. Bil je odlikovan z medaljo za hrabrost.

Jakob Česnik

Lansko jesen je umrl Jakob Česnik. Novembra smo ga pokopali v Palčjem, ko je imel 66 let. Rodil se je v Palčju pri Pivki. Leta 1942 se je vključil v NOV in je bil prvi organizator OF v naši vasi.

Jože Volk-Igor

Jožeta Volka-Igorja smo pokopali februarja letos. Rodil se je pred 54 leti na Suhorju pri Postojni (v Brkinih). Bil je borec mitraljezec, najprej v enoti VOS za Brkine, aprila 1944 pa v petem bataljonu 1. brigade VDV. Tudi po vojni je ostal aktiven družbenopolitični delavec. Omahnil je sredi neprestanih naporov in izpolnjevanjem delovnih nalog.

Franc Jesih

V njegovem 85. letu starosti smo se za vedno poslovili od Franca Jesiha, ki smo ga pokopali 26. januarja letos v Dragatušu. Že leta 1941 so se pri njem skrivali prvi partizani. Spomladi leta 1942 je bil izvoljen v KNOO, oktobra 1943 v kočevski zbor odposlancev. Tudi kasneje je opravljal odgovorne dolžnosti.

Ivan Mavri

Na pokopališču v Orehku pri Cerknem smo pokopali Ivana Mavrija. Že jeseni leta 1941 je začel zbirati orožje za boj proti okupatorju. Do kapitulacije Italije je aktivno delal na terenu, pozneje pa je vstopil v enoto NOV. Do osvoboditve je delal v orožarski delavnici. Bil je odlikovan z redom s srebrnim vencem za zasluge za narod.

Angela Loboda

V začetku letošnjega leta smo se za vedno poslovili od Angele Loboda iz Bizovika. Med vojno je ostala sama s tremi otroki. Po osvoboditvi se je vključila v delo AFŽ in invalidsko organizacijo. Za njeno požrtvovalno delo se ji iskreno zahvaljujemo.

Jože Uštar

Decembra lani smo pokopali na litjskem pokopališču Jožeta Uštara, ki se je rodil leta 1905 v Jevnici. Bil je aktivist NOV že v aprilu leta 1942, 11. aprila 1944 pa je vstopil v Kamniško-zasavski odred. Bil je nosilec več odlikovanj. Do upokojitve je bil zaposlen pri železnici.

Franc Ivanc

Lani smo se za vedno poslovili od Franca Ivanca, ki se je rodil leta 1922 v Koprivniku pri Kočevju. Že leta 1941 je bil interniran v Gonars. Po kapitulaciji Italije je odšel med partizane. Po osvoboditvi je bil zaposlen v kazensko popoljševalnem domu. Ima veliko zaslug pri organiziranju kulturnega življenja v Mirni na Dolenjskem. Za svoje delo je prejel številna odlikovanja in priznanja.

Miha Jakopin

Decembra lani smo pokopali 70 let starega Miha Jakopina, člana združenja borcev Bizovik. Zaradi posledic vojne je dolgo bolehal, saj je preživel zloglasna koncentracijska taborišča. Izhajal je iz družine, katere člani so delali za NOB.

Janez Brodarič

Na pokopališču v Metliki smo februarja letos pokopali Janeza Brodariča. Umrl je star 78 let. Med prvo svetovno vojno je bil dvakrat ranjen. Bil je med Maistrovimi borci in tudi med drugo svetovno vojno se je vključil v NOV. Bil je poveljnik narodne zaščite v Metliki. Za svoje delo je dobil dvoje odlikovanj.

Jakob Franetič

Na pokopališču v Senožečah smo se za vedno poslovili od soborca Jakoba Franetiča, starega komaj 54 let. Njegova smrt je bridko odjeknila med ljudmi tega kraja, še posebno med njegovimi nekdanjimi soborci Kosovelove brigade. Bil je večkrat odlikovan, po vojni pa je bil vodja kamnoloma in kasneje asfaltne baze v Senožečah.

Ciril Sotlar

Na senožeškem pokopališču smo se za vedno poslovili od 55 let starega Cirila Sotlarja, nepozabnega prijatelja in soborca. Aktivno je bil udeležen pri organiziranju upora že v septembru 1941. Svoje bogate izkušnje aktivista NOB je prenesel v Italijo, kasneje pa v Afriko, kamor je bil mobiliziran leta 1942. Vrnji se je s prekomorsko brigado.

Ivanka Cerar

Decembra lani smo se v Koprju za vedno poslovili od borke Ivanke Cerar. Rodila se je leta 1915 v Seničah pri Moravčah. Leta 1943 je začela aktivno delati za NOV. Leta 1944 je bila izdana in odpeljana v begunjske zapore. Bila je med tistimi, ki so jih osvobodili borci Kokrškega odreda. Ves čas po vojni je aktivno delala v borčevski organizaciji.

Franc Jerman

Franc Jerman se je rodil leta 1922. V NOB se je vključil že v letu 1941 in je bil do marca leta 1943 aktivist na terenu. Po tem je vstopil med partizane in postal borec Šlandrove in kasneje Cankarjeve brigade. Vzdrževal je kurirsko zvezo med Stajersko, Dolenjsko in Gorenjsko. Bil je neustrašen borec in predan komunist.

Martin Sobočan

Proti koncu januarja letos smo v Apačah pri Gornji Radgoni pokopali Martina Sobočana, ki se je rodil pred 68. leti v Crenšovcih pri Lendavi. Od aprila leta 1941 do marca 1945 je bil po raznih taboriščih v Nemčiji. Po osvoboditvi je bil aktiven v kmetijski delavni združitvi v Žepovcih.

Safet Šutković

Februarja letos smo na lendavskem pokopališču pokopali Safeta Šutkovića, ki se je rodil pred 54 leti v Dolnjem Vakufu v SR BiH. Od avgusta 1943 je bil udeleženec NOB — borec 4. krajiške udarne brigade. Bil je odlikovan za hrabrost in za zasluge za narod. Po osvoboditvi je bil zaposlen pri INA nafta Lendava.

Jože Komatar

Jože Komatar je začel že leta 1943 aktivno delati za NOB. Marca naslednje leto je odšel med partizane. Kurirske dolžnosti je opravljal do leta 1945, ko so ga ujeli belogardisti. Do osvoboditve je bil na prisilnem delu na Ljubelju.

Po vojni je bil zaposlen pri gozdnem gospodarstvu. Pokopali smo ga februarja letos na pokopališču v Stranjah.

Stane Koželj

Komaj 50 let star je umrl Stane Koželj. V NOV je stopil 25. julija 1943; bil je borec Šlandrove brigade. Za hrabrost je bil odlikovan z medaljo za hrabrost. Dobil pa je tudi medaljo za zasluge za narod.

Mate Ferdinand

Februarja letos smo na piranskem pokopališču pokopali Mateja Ferdinanda-Nandeta, ki se je rodil leta 1913 v Goriči vasi. Septembra 1941, ko je delal na žagarskem obratu Kunstelj, je začel aktivno ter organizirano delati za NOB. Maja '43 je postal član KP, 10. septembra istega leta pa je vstopil v NOV. Bil je rezervni poročnik in po vojni priznan za vojnega invalida tretje skupine.

Vinko Poklukar

V prvih februarjskih dneh letos smo na gorjanskem pokopališču pokopali Vinka Poklukarja iz Poljšice pri Gorjah. Imel je 54 let. Vinko je bil izseljen v nemško taborišče, od koder se je vrnil zelo bolehen. Zaradi posledic takratnega trpljenja je tudi umrl ter zapustil ženo in tri sinove.

Zvone Ažman

Sredi februarja letos smo pokopali Zvoneta Ažmana-Bogota. Njegovo kratko življenje je veriga surovega boja za obstoj v železarskih Jesenicah. Od njega so se poslovili nekdanji člani VOS, jurišnega bataljona 31. divizije, in predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter gorski reševalci. Bil je trikrat ranjen in odlikovan z medaljo in redom za hrabrost ter redom za zasluge za narod.

Ivan Šumah

Pred nedavnim smo se na mežiškem pokopališču poslovili od Ivana Šumaha (Kočana). Rodil se je leta 1903 v Mežici in je ostal vse življenje zvest svoji kmetiji. Le-ta je bila še posebno poznana partizanom.

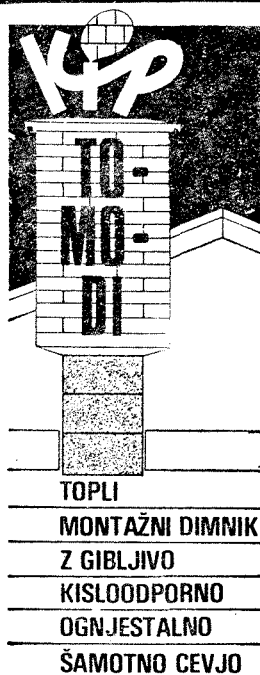
Rudi Balderman

Lani smo se za vedno poslovili od Rudija Baldermana. V Virmašah pri Skofji Loki je začel leta 1921 svojo uporniško pot. Leta 1944 se je vključil v 3. proletarsko krajiško brigado. Po osvoboditvi je bil pedagog na Primorskem. Leta 1948 se je vrnil na Gorenjsko — v Kranj. Bil je aktiven družbenopolitični delavec.

Božo Blažević

Dvajsetega februarja letos je v Splitu umrl v 65. letu starosti Božo Blažević, nekdanji komandant 3. prekomorske udarne brigade. V NOB se je vključil leta 1941. V bojih z Nemci in ustaši na otoku Korčuli je bil decembra 1943 težko ranjen. Bil je odlikovan s tremi redi za hrabrost in drugimi odlikovanji. Pokopali so ga v Šibeniku.

Uporablja se za peči in kotle od 4.000 do 100.000 Kcal/h

Informacije in strokovni nasveti:

Montažno industrijsko podjetje

61000 Ljubljana, Opekarska 13
Tel. 22-113 in 20-641. Telex: 71 420 YU KIP

Borci, invalidi, rezervni vojaški starešine!

Pri gradnji svojega doma se posvetujte s strokovnjaki Montažno industrijskega podjetja!

Gradbeno podjetje »TEHNIKA«

LJUBLJANSKE OPEKARNE

Vošnjakova 8 — Ljubljana

TOZD LJUBLJANSKE OPEKARNE
61000 Ljubljana, Cesta na Vrhovce 2
Telefoni: direktor: 61-804, centrala: 61-025, Industrijska prodajalna: 61-965 in 61-805,
Obrat: BRDO 61-802, INDOF 58-546
Iekoči račun: 50100 601-10077

VAM NUDIJO

Vse vrste opečnih izdelkov za nosilce, predelne stene in strope, ter ostali gradbeni material — apno cement, betonsko železo, dimne tuljave, Schiedel dimnike, betonske strešnike.
Iz nove tovarne Keramičnih ploščic v Račjem selu pa kvalitetne sinter glazirane in neglazirane keramične ploščice.
Informacije 6* 565

KOTO, koteks tobis v svojih prodajalnah, v Ljubljani na Miklošičevi 5 in v pasaži Ljubljanske banke ter v Kopru Čevljarska 22, mesečno presenča kupce z najnovejšimi modnimi modeli ženskih in moških oblačil in obutve.

Še posebej bi opozorili na veliko izbiro usnjene konfekcije in na oddelek za mlade — jeans, v kletni etaži na Miklošičevi 5 v Ljubljani.

Ob nakupu za pomladne dni obiščite naše Boutique v Ljubljani, Kopru, Zagrebu in Sarajevu.

KOTO

KOTO • koteks tobis • proizvodno in trgovsko podjetje n. sol. o. Ljubljana, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 5, telefon: (061) 323-241, telex: 31298 yu koto, telegram: koto Ljubljana, p. p.: 415, žiro račun: 50100-601-10446

DOGODKI V TRNIKU.
PO TV SERIJI

POTI
IN STRANPOTI

Nadaljevanje zgodbe
o inženirju Kerinu

samo v reviji

antena

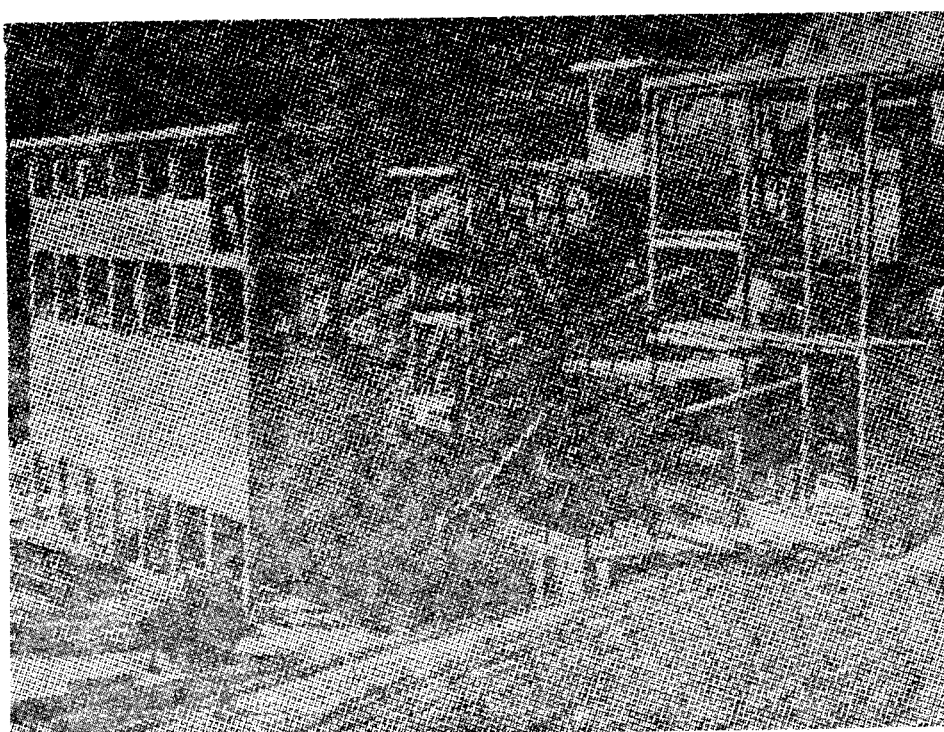

CESTNO PODJETJE V KRANJU

P.O.
KRANJ, JEZERSKA C. 20 • P.P. 8 • TEL. 26 861 • ŽIRO RAČUN 51500-601-10285

V svojem novem kamnolomu nudi eruptivne agregate vseh frakcij za:

- asfaltbetone
- vezne sloje asfaltov
- betone

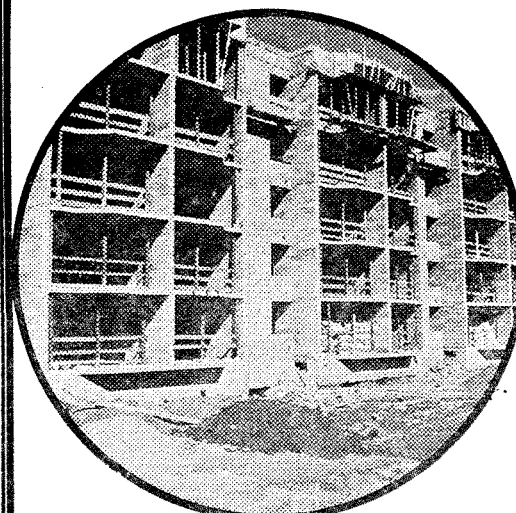

iso-span
iso-span
iso-span

-hitro
-enostavno
-poceni

GRADITE Z

iso-span
ZIDAKI

lip & bled

Izobraževalna Industrija 64260 Bled, ljubljanska cesta 32, telefon: 77 384

Vabimo vas na TOVARISKO SREČANJE BORCEV V. PREKOMORSKE BRIGADE »IVANA TURŠIČA-IZTOKA«, ki bo v soboto, 26. marca 1977, ob 19. uri v prostorih Doma JLA v Celju, Titov trg 2.

Domicilni odbor
V. prekomorske brigade
»Ivana Turšiča-Iztoka«, Celje

● Porezen vabi!

Planinsko društvo Cerkno organizira v sodelovanju z Zvezo borcev v nedeljo, 27. marca, zimski pohod na Porezen. Pohod je posvečen spominu padlih junakov v borbi z okupatorjem 24. marca 1945.

Odhod iz Cerkna bo v vsakem vremenu ob 7. uri zjutraj. Na vrhu Porezna bo pred spomenikom sledila proslava ob 11.30. Opozorjamo, da letos dostopa v kočjo ne bo.

Komemoracija v spomin 97 ustrejenih ujetih borcev pa bo pred spomenikom v Jesenici pri Cerknem, 25. marca ob 15. uri.

Vabljeni so borci in svojci padlih, planinci, pripadniki JLA, mladina in vsi, ki se žele udeležiti pohoda.

Udeleženci, ki pridejo drugič, prejmejo bronasto značko.

ODBOR

● Poziv

Komisija za razvijanje in negovanje tradicij narodnoosvobodilnega boja pri ZZZ NOV Tolmin prosi vse, ki so med narodnoosvobodilnim bojem (v letih 1941–1945) na področju današnje tolminske občine — tako po vaseh, v partizanskih šolah ali večernih tečajih po kmečkih izbah ilegalno poučevali šolsko

in drugo mladino, da najkasneje do konca marca 1977 pošljejo na zgornji naslov naslednje podatke:

1. ime in priimek (ilegalno ime) in točen naslov stalnega bivališča
2. strokovno izobrazbo
3. v katerih vaseh in od kdaj do kdaj so poučevali
4. ali so imeli reden pouk ali samo občasne večerne tečaje

Prijavijo naj se tudi vsi tisti, ki so po nalogu in pod ilegalnim vodstvom takratnih okrajnih ali krajevnih šolskih referentov pri okrajnih in krajevnih narodnoosvobodilnih odborih v takratni coni A poučevali mladino od maja 1945 do priključitve Primorske 15. 9. 1947.

Podatke potrebujemo za pisanje zgodovine partizanskega šolstva na Tolminskem.

Komisija za razvijanje tradicij NOB
pri ZZZ NOV Tolmin

● Borcem 2. grupe odredov

Dne 26. 3. 1977 bo ob 16.30 v zadržnem domu v Zadvoru letna konferenca borcev 2. grupe odredov, ob 19. uri pa na Pogledu slovesna proslava 2. štajerskega bataljona.

Po proslavi bo tovariško srečanje pripadnikov 2. grupe odredov z borci in s predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Ob tej priložnosti bodo jubilarji prejeli zlate značke 2. grupe odredov.

Odbor 2. grupe odredov in družbenopolitične organizacije Zadvoja vas vabijo, da se proslave in srečanja v čim večjem številu udeležite!

pravna posvetovalnica

● Dodatek k družinski invalidnini

J. M., Grahovo

Vprašanje: Vaša 70 let stara mama prejema po pokojnem očetu, ki je bil 90 odstotni invalid, družinsko pokojnino v znesku 3393 din letno. To zneske 282 din mesečno in ker živi sama, ji s tem ni mogoče živeti. Naredili ste prošnjo, da bi ji priznali dodatek k invalidnini; pa so vam v Idriji rekli, da ne vejo, če bo še kaj dobila. Zanima vas, ali ima mama pravico do invalidskega dodatka.

Odgovor: Pravico do invalidskega dodatka imajo med drugim tudi uživalci družinske invalidnine, ki so stari več kot 55 let (ženske). Pogoji pa je, da niso v delovnem razmerju in ne opravljajo samostojne dejavnosti ter da nimajo sami in njihovi družinski člani takih rednih dohodkov, ki bi na upravičenca presegali 70 odstotkov mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov. Če torej vaša mama živi sama

in če nima nobenih rednih dohodkov, je vsekakor upravičena do invalidskega dodatka, ki bo znašal toliko, kolikor znaša mejni znesek najnižjih pokojninskih prejemkov, ki ga vsako leto določi skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji.

● Spet o dopustu

V. K., Črnomelj

Vprašanje: V svojem dopisu navedete, da imajo delavci — borci pred 9. 9. 1943 po zakonu in pravilniku pravico do koriščenja 36 dni dopusta letno. Statut vaše delovne organizacije pa pravi, da nima nihče več kot 30 delovnih dni dopusta v koledarskem letu, oziroma ga lahko ima 36 dni, če je star nad 55 let in ima nad 35 let delovne dobe. Torej nima boric po vašem statutu nobenih ugodnosti glede dopusta. Zato sprašujete, ali je omenjeni statut v skladu z zakonom.

Odgovor: Še vedno veljavni republiški zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci določa v 32. členu, da traja letni dopust delavca največ 30 delovnih dni za koledarsko leto. Izjemoma se delavcu, ki dela v posebnih delovnih pogojih, lahko določi do 36 dni dopusta, prav tako pa se lahko prizna delavcu, ki ima najmanj 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti, letni dopust v trajanju do 36 delovnih dni. Statut vaše delovne organizacije ima torej prav take določbe o letnem dopustu, kot zakon, zato je seveda popolnoma v skladu z njim.

ZVEZNI SEKRETARIAT ZA LJUDSKO OBRAMBO

personalna uprava

razpisuje

NATEČAJ

za sprejem civilnih oseb za gojence
vojaških akademij

V letu 1977 bodo sprejeli nove gojence v naslednje vojaške akademije:

1. Vojško akademijo rodov kopenske vojske in indendantne službe smeri: pehota, artilerija, artilerijsko raketne enote protizračne obrambe, oklepne enote, inženirstvo, zveze, ABK obramba, intendantna in finančna služba;
2. Tehniško vojaško akademijo kopenske vojske smeri: strojništvo, elektrostrojništvo, elektrotehnika, kemijska tehnologija in promet;
3. Letalsko vojaško akademijo (za pilote);
4. Mornariško vojaško akademijo smeri: pomorska in tehniško elektronska specialnost;
5. Letalsko tehniško vojaško akademijo.

NATEČAJNI POGOJI

Natečaja se lahko udeleži vsak moški kandidat, državljan SFRJ, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

a) Splošni pogoji

- da je najmanj z dobrim uspehom končal tretji razred srednje šole ali drugi razred poklicne šole (učenec, ki še hodi v šolo), oziroma da je zaključil razred izdelal z najmanj dobrim uspehom (učenec, ki je šolo že končal);
- da je zdrav in sposoben za aktivno službo, kar potrdi pristojna vojaška zdravniška komisija;
- da ni bil sodno kaznovan oziroma proti njemu ni uveden kazenski postopek;
- da ni poročen;
- da ima priporočilo občinskega upravnega organa za ljudsko obrambo o moralnopoličnih vrlinah za šolanje in službovanje v oboroženih silah.

b) Posebni pogoji

- Če je kandidat učenec poklicne šole, mora poleg izpolnjenih splošnih pogojev tega razpisa še v letošnjem šolskem letu končati šolo ustrezne smeri, in sicer:
 - kovinarsko ali elektro — za vse vojaške akademije;
 - gradbeniško ali grafično — za Vojško akademijo rodov kopenske vojske in indendantne službe in za Letalsko vojaško akademijo;
 - kemijsko ali kemijsko-tehnološko — za Tehniško vojaško akademijo kopenske vojske in za Letalsko vojaško akademijo;
 - PTT, kmetijsko, tekstilno, živilsko, trgovsko ali gostinsko — za Vojško akademijo rodov kopenske vojske in indendantne službe.

Učenec srednje šole, ki se bo prijavil za sprejem v Tehniško vojaško akademijo kopenske vojske, Letalsko tehniško ali mornariško vojaško akademijo, bo moral opraviti kvalifikacijski izpit iz matematike.

Učenci poklicnih šol bodo morali opraviti v vseh Vojških akademijah sprejemni izpit iz matematike, fizike ali kemije.

Programi za kvalifikacijski in sprejemni izpit dobe kandidati pri občinskem upravnem organu za ljudsko obrambo.

Prijavijo se lahko tudi vojaki, ki služijo vojaški rok, in gojenci šol za rezervne oficirje, če izpolnjujejo pogoje, predpisane v tem razpisu.

Gojenci vojaških srednjih šol, ki šolanje zaključujejo letos, se lahko neposredno prijavijo, če bodo dosegli odličen uspeh in če bodo dobili oceno »prizadevena« ter priporočilo načelnika šole.

Poleg teh se lahko prijavijo tudi aktivni nižji oficirji, rojeni leta 1954 ali kasneje, ki izpolnjujejo poleg splošnih pogojev tega natečaja še naslednje in sicer:

- a) če so z najmanj prav dobrim uspehom končali zaključni razred srednje vojaške šole in če so najmanj eno leto službovali v ar-

ma, ter so jih ocenili kot zelo prizadevne. Poleg tega pa morajo imeti priporočilo starešine, ki je najmanj na položaju komandanta polka.

- b) če so zaključili razred vojaške srednje šole končali s prav dobrim uspehom in so v armadi službovali najmanj dve leti ter imajo oceno »prizadevena« in priporočilo starešine, ki je najmanj na položaju komandanta polka. Aktivni nižji oficirji, ki so končali srednjo vojaško šolo z najmanj dobrim uspehom, morajo imeti oceno »prizadevena«.

ŠOLANJE, PRAVICE IN DOLŽNOSTI GOJENCEV

Šolanje na vojaški akademiji se bo začelo septembra 1977 in traja:

- na Vojški akademiji rodov kopenske vojske in indendantne službe in na Letalski vojaški akademiji štiri leta;
- na Tehniški vojaški akademiji kopenske vojske (odvisno od smeri) štiri in pol do pet let;
- na Letalski tehniški vojaški akademiji tri leta;
- na Mornariški vojaški akademiji pomorska smer štiri leta, tehniška smer pet let.

Šolanje za aktivne nižje oficirje v Vojški akademiji rodov kopenske vojske in indendantne službe traja tri leta.

Za kandidate, ki jih bodo sprejeli na šolanje, bo na stroške finančnega načrta Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo poskrbljeno za stanovanje v domu, prehrano, obleko, obutev, učbenike in šolski pribor, zdravstveno varstvo, denarno nadomestilo za stroške prevoza v polletnih in letnih počitnicah in za mesečne denarne prejemke.

Po končanem šolanju bodo dobili gojenci čin aktivnega podporočnika ustreznega rodu ali službe in bodo morali službovati v Jugoslovanski ljudski armadi toliko časa, kot to določa Zakon o službovanju v oboroženih silah.

Medsebojne obveznosti oseb, sprejetih na šolanje, in Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo bodo določene s pogodbo. S to pogodbo bo poleg drugega določeno tudi nadomestilo stroškov za šolanje (stroški za prehrano in stanovanje v domu in mesečni denarni prejemki) za primer, če gojenec med šolanjem po svoji krivdi ne bi izvrševal obveznosti.

NAČIN PRIJAVLJANJA IN IZBIRA GOJENCEV

Prošnjo, kolkovano z 2 din, naj kandidat vloži pri občinskem upravnem organu za ljudsko obrambo, in sicer na tiskovini, ki jo dobi pri tem organu.

Vojaki, ki služijo vojaški rok, in gojenci šol za rezervne oficirje oddajo prošnje poveljstvu svoje enote, ki da svoje mnenje ter jih nato pošljejo občinskemu upravnemu organu za ljudsko obrambo, ki jih je napotil na odslužitev vojaškega roka.

Prošnjo je treba priložiti:

- izpisek iz rojstne matične knjige;
- prepis spričevala tretjega razreda in potrdilo o uspehu v prvem polletju četrtega razreda (učenci srednjih šol), prepis spričevala drugega razreda in potrdilo o uspehu v prvem polletju tretjega razreda (učenci poklicnih šol) ali prepis spričevala zadnjih dveh razredov (učenci, ki so šolanje že povsem končali).

Aktivne nižje oficirje in gojence srednjih vojaških šol, ki bodo šolanje zaključili letos, bodo o načinu, kako naj vložijo prošnje, obvestili na poveljstvih enot oziroma na upravnih ustanov.

RAZPIS VELJA DO 15. JUNIJA 1977

Gojence bodo izmed prijavljenih kandidatov izbrale komisije na vojaških akademijah, ki bodo o svojih sklepkih kandidate obvestile do konca avgusta 1977.

Vsa druga pojasnila v zvezi z razpisom lahko kandidati dobe pri občinskem upravnem organu za ljudsko obrambo, Upravi vojaškega okrožja in na vojaških akademijah.

KRIŽANKA

TV 15			ANGLŠKI HOGOMETNI KLUB	VOJAŠKO POROČILO	ARETACIJA	REKA
SESTAVIL: KOPRIVŠEK	DRŽAVNA BLAGAJNA KEMIČNI ELEMENT					
OBRI						
SLOVENSKA PEVKA						TV-15
ČEBELJI SAMEC						OKAMNELA SMOLA IGLAVCEV
PREDVERJE						
RISAL: JAK	KRAJ V BELGIJI	DRAGO KRANJC KATRAN	LJUBLJANS. TOVARNA REDKOST			
SNOV ZA SVEČE				ADA NEGRI		
PSO- GLAVEC				ARGON		
M.IME				STAR SLOVAN		
TV-15	OTOK OB SUMATRI	SKOPSKA TOVARNA REKA V SVICI	RIŽEVO ZGANJE	SOVRAŽNICA ŽELEZA		
DUŠA UMRLEGA				STROJ ZA MLETJE	ERBIJ	
SMITH			TOVARNA NA TEZEM	LIRSKA PESEM	DEDNA ZASNOVA	ST.ŽIDOVSKI VLADAR
ST.GRŠKI DRŽAVNIK			PASTIRSKA PESEM SPLIT			
VERSKA LOČINA				ZOLAJEV ROMAN		

Deset let tovariških srečanj in skupnih pohodov po revolucionarnih poteh, tudi delovnih pogovorov. Pa iskrenih stiskov rok in nič manj iskrenih misli. Tako bi lahko v nekaj besedah predstavili prijateljstvo med borci 10. SNOUB »Ljubljanske« in mladino iz doma v Šmihelu pri Novem mestu, ki nosi ime narodne herojke Majde Silc. »Njihove izkušnje so opora naši rami,« so zapisali v svojem prazničnem recitalu, ki smo mu prisluhnili minuli petek v večernih urah. »Z njimi se k nam vračajo dnevi našega narodnoosvobodilnega boja, temni, a vendar svetli in močni — dnevi, iz katerih črpamo moč za naš boj v imenu še lepšega jutri.«

Mladost, ki hodi z roko v roko s tistimi, ki so mladost darovali domovini!

Teh nekaj uvodnih besed k poročilu o praznovanju desetletnice tovariških srečanj borcev 10. SNOUB »Ljubljanske« ter mladine in delavcev Doma Majde Silc iz Šmihela pri Novem mestu, na katerega nas je povabila osnovna organizacija Zveze socialistične mladine Slovenije, za naše bralce pravzaprav ni nič novega. S srečanji se srečujemo leto za letom, tudi pišemo o njih, in čeprav se generacije mladih menjujejo, so vedno enako topla, vsebinsko nič manj bogata.

A vendarle je imelo letošnje srečanje novo vrednoto! Bilo je uvod k praznovanju pomembnih prireditvev v počastitev velikih jubilejev tovariša Tita in naše partije. In to je bila tudi zlata nitka tega nepozabnega večera v Domu Majde Silc v Šmihelu pri Novem mestu. Pa še ena potrditev, da se akcije in manifestacije, v katerih želi mladina izraziti svojo pripadnost samoupravnemu socializmu, bratstvu in enotnosti ter svojo željo po miru in srečni prihodnosti, pripravljene in izvedene s posebnim žarom, s posebno zavzetostjo.

Tudi v Šmihelu pri Novem mestu — v DOMU MAJDE SILC — so mladi počastili letošnje velike jubileje: jubileje naše partije in tovariša Tita.

To so misli, ki se človeku utrnejo ob spremljanju prireditve, kakršna je bila tovariško srečanje borcev in mladine ondan v Šmihelu pri Novem mestu.

Ponosen je na list, ki ga je zgodovina obrnila danes, nič manj kot na včerajšnjega. Posebno, če vse to sliši iz ust mladega človeka! Dobro vedo, da je bilo nekoč drugače in še zdaleč ne tako lepo kot danes. »Pa smo to nelahko pot zmagovito prehodili!« so tudi zapisali v svojem recitalu. »Zato, ker imamo to, kar nima nihče — imamo partijo in Tita!« Človek se razveseli, ko vidi, da tradicije našega narodnoosvobodilnega boja in naše revolucije živijo. Kako prijetna je srcu pesem v pozdrav borcem 10. SNOUB »Ljubljanske!« Kdo bi tudi ne želel prisluhniti venčku partizanskih in narodnih pesmi ali pa besedam v spomin hrabre partizanke Majde. In nič manj besedam priznanja osemindvajsetim dekletom in fantom, ki so za domski praznik, kot imenujejo vsakoletno srečanje z borci 10. SNOUB »Ljubljanske«, prejeli knjižno nagrado za svojo prizadevnost v učenju in interesnih dejavnostih, tudi za tovarštvo.

Da ne govorimo o zvokih pesmi »Lepo je v naši domovini biti mlad!«

In že se človek veseli prihodnjih srečanj! »Čeprav,« kot je dejal Hinko Bratož-Okri v imenu odbora in borcev te slavne partizanske brigade, »si nismo nikdar mislili, da bomo tako dolgo sodelovali, da bomo tako uspešno razvijali in negovali revolucionarne tradicije. Pa še puška za darilo!« Kot simbol našega boja in naše varnosti, je dejal Hinko Bratož-Okri in ob tem dodal željo, da bi je ne bilo nikoli potrebno uporabiti proti človeku.

Da, borci 10. SNOUB »Ljubljanske« v dom mladih, ki nosi ime njihove soborke Majde, vedno prinesejo darilo, pa tudi praznih rok ne oddidejo.

Kot vedno ob slovesu, so tudi minuli petek mladi gostitelji izrazili željo, da z borci 10. SNOUB »Ljubljanske« še večkrat prehodijo poti, kjer ste za prostost darovali kri in življenje. Zato, »da bi bili v ponos domovini, ne le zdaj, v šoli, ampak tudi pozneje, v življenju, kot socialistični samoupravljalci, kot morebitni branilci jugoslovanske skupnosti.«

To pa je tudi boj za ustvaritev Titove vizije naše prihodnosti.

MILENA STRAJHAR

**RAZVIJANJE IN NEGOVANJE
REVOLUCIONARNIH TRADICIJ
V OGLEDALU NAŠEGA ČASA**

Hrastje med NOB

Nikoli ne bi rada doživljala takšnih trenutkov, kakršne je v minuli vojni doživljala moja domovina

Moja rojstna vas se imenuje Hrastje.

Ze samo ime vasi pove, da so tu nekdanji rastli hrastovi gozdovi... In kot slehernemu koticu naše domovine, vojna tudi Hrastju ni prizanesla.

Okupator je vdrl v Jugoslavijo in ena izmed oblik njegovega terorja je bilo tudi izseljevanje. Ko je izselil Dobovo, Bizeljsko, Artiče in okolico, so že tudi v naših krajih slišali za to grozoto. Ljudje skoraj niso mogli verjeti, da okupator izseljuje Slovence s slovenske zemlje. Dokler ni prišel val izseljevanja do Cerkelj, so še upali, ko se je pojavil v Hrastju, tudi tega upanja ni bilo več.

Najprej so dali kraju nemško ime: »Ajhendorf«.

Potem so ljudem za vrat obesili pasje svetinje, kot so govorili domačini. Bilo je hudo! Ljudje so tarnali, živina je tožila na svoj način. Sosed je sosedu segel v roke. Morda je bil to zadnji pozdrav, zadnji stisk roke. S solzami v očeh so se poslavljali drug od drugega, z žalostjo v srcih od domačega kraja.

Točnejše. Dne 9. novembra 1941 ob sedmi uri zjutraj je bilo Hrastje obkoljeno...

Potem so jih odpeljali v Brestanico pa na tuje. Tudi moje staro mamo. Pripoveduje, da so morali takoj drugi dan na delo. Kdor ni hotel delati, tudi prositi po vaseh ni smel. Jedli so »lesen« kruh. To je bil kruh iz zmlatega lesa in moke. Hkrati pa so morali opravljati najtežja dela. Kmetom so jih ponujali kakor živino. Iz stanovanja so jih selili vsaka dva meseca. Tudi delovna mesta so menjali. Najprej so

bili v Saxnu, pozneje v Radelu, Freiburgu, Rosentalu.

V Nemčiji so bili dolga štiri leta.

Stara mama se najbolj spominja trenutka, ko je njena noga spet stopila na slovensko zemljo. Kdo bi lahko zadržal jok! Ko so prišli v svoj kraj, so poljubili zemljo. Naša domaćija je bila požgana, vse pa razdejano.

Nikoli ne bi rada doživljala takšnih trenutkov, kakršne je v minuli vojni doživljala moja domovina! Želim, da se vsi odgovorni v svetu streznijo in prispevajo svoj delež k miru, k svobodi za vse ljudi.

FANIKA PEGAM

Pohod v Dekane

Vsi pionirji od prvega do četrtega razreda smo imeli pohod v Dekane.

Ker se je bližal osmi marec, smo šli obiskati spominsko ploščo, ki je posvečena partizanski učiteljici Elviri Vatovec — takrat je bila stara dvaindvajset let — in trem partizanom, ki so jih ustrelili fašisti. V spomin smo položili šopek nageljnov in zapeli pesmice in tudi ko smo se vračali proti domu, smo trgali pomladansko cvetje.

Ponosni smo, da se naša šola imenuje po tej hrabri partizanski učiteljici.

VINKO STOPAR

Potem je prišla vojna

Zato bodi vesela, da živiš in si rojena v miru, svobodi

Imam pridnega in nadvse delovnega očeta. Ze kot majhni deklici mi je večkrat pripovedoval o tistih težavnih časih, ki jih je doživljal kot dvanajstletni deček. Res ni bilo takrat lahko njegovi materi. Dvanajst otrok, dvanajst lačnih ust jo je čakalo vsak dan. Morali so živeti. Od jutra do večera je garala na njivah in če je le mogla, je skočila še k sosedom na delo. Oče je bil zaposlen pri železnici. Videli so ga le ob koncu tedna. Otroci so imeli starše zelo radi. In če so le utegnili, so pomagali materi pa tudi učili so se radi, saj so vedeli, da lahko le tako razveselijo svoje starše.

— V družini je bilo devet fantov ter tri dekleta. Najstarejša brata, ki sta bila dvojčka, sta se odločila, da bosta kmetovala. pa tudi Anika in Katica sta bili dvojčici. Jaz sem bil najmlajši in spominjam se, da mi je mama včasih na skrivaj dala skodelico toplega mleka in večji kos kruha, ki sem ga imel strašansko rad. Za vse ni bilo in srce bi se ji trgalo, če bi videla, da so bili drugi zaradi tega žalostni. Spominjam se tudi, kako smo klali prašička. To je bil pravi praznik! Mati je spekla potico in sploh je bilo prijetno. Čeprav smo bili siromašni, je vedno nekaj kolin in potice nesla k sosedovim, oni pa so nam prinesli moke in domače slivovke. Uh, kako je bilo lepo! Veselo in mirno življenje je žal prekinila vojna. V hišo se je vselila bojazen, strah za življenje, za domovino.

● Vsi smo pomagali partizanom

Doma je postalo vse bolj razburljivo. Vsak se je zase držal. To pa materi ni bilo po godu. Večkrat je jokala in tožila nad dnem, ko se je začela vojna. Oče je delal za partizane in je kmalu odšel k njim. Tudi starejša brata sta odšla v gozdove. Sestri sta delali kot terenski politični delavki. Brat Vincenc je bil kurir in njegovo partizansko ime je bilo Janžek. Spominjam se, da je domov hodil močno utrujen, lačen. Kadar je bilo posebno hudo, so pošto odnesli starejši. Bil sem zelo žalosten, ker me ni nikdar zaupal te naloge, čeprav sem od vseh najbolj poznal pot. Moram pa povedati, da mi je oče marsikdaj kaj povedal, dokler je bil še doma. saj je vedel, da mi lahko zaupa.

Nekoč pa je Janžek prišel domov ranjen.

● Nekoč pa je Janžek prišel domov ranjen

Izkoristil sem priložnost in namesto njega ponesel pošto k partizanom. V gozdu sem naletel na dva fašista. Prestrašil sem se, a ne toliko, da ne bi sporočila hitro pogoltnil. Začeli so me točiti po hrbtu, da bi izpljuval, a ni nič pomagalo. Odpeljala sta me v njihov štab. Tam so me spraševali o nekem Janžeku. Še sanjalo se mi ni, da je to ilegalno ime mojega brata.

»Mi imamo pa doma krave in prašičke,« sem izdaval.

»Saj vidiš, da je še otrok, izpusti ga!« je nekdo rekel.

In bil sem svoboden! Nič hudega sluteč sem odšel proti domu. Pa so mi sledili. Doma sem ravno pripovedoval o dogodku, ko smo zaslišali butanje na vratih. Mati je plašno odprla. Pred vrati je stal tisti, ki me je prej spraševal. Janžek je prebledel in zastokal.

»Ali ste prišli gledat naše krave in prašičke?« sem rekel in se namuznil. »Tiho!« je rekla mati in me odrinila.

Janžeka so odpeljali. Bil je izdan. Nekaj minut zatem smo zaslišali strel. Mati je stekla in videla Janžeka, ki je bežal v gozd. »Živ je, živ! Pesjani, pa ga le niste!« je rekla mati in se vrnila v hišo.

● Pa je prišla svoboda

Od tedaj naprej se je Janžek skrival pri znancih in sosedih. Pisal nam je pisma, da smo vedeli, kako je z njim. Starejša brata sta padla pri partizanih. Nista pričakala svobode, kakor tudi Anika in Katica ne. Njihovo delo smo nadaljevali, mlajši člani družine. Sli smo po stopinjah bratov in sestra. Imeli smo več sreče kot oni. Dočakali smo svobodo. To je bilo nepopisno veselje. Prenovili smo tudi naš dom in spet delali na njivah in poljih.

Tudi očeta so ujeli, ga mučili, pa se je sam ustrelil, je ob koncu pripovedi dejal oče.

»Zakaj mi nisi vsega tega prej povedal?« sem vprašala.

»Saj veš, teh dni se nerad spominjam. Vojna ni prizanašala niti otrokom. Zato bodi vesela, da živiš in si rojena v miru, svobodi! To je najdragocenejše. Brez tega vse drugo ni nič.«

LEOPOLDA MAUCEC

V boju za lepši jutri

Ta pogovor, ki smo ga imeli v tednu Komunista, nam bo ostal v nepozabnem spominu

Zveza komunistov Jugoslavije je avantgarda zavednih delovnih ljudi naše socialistične domovine — ljudi, ki se bore za lepši jutri narodov vsega sveta, ki se bori proti izkoriščanju, podrejanju, proti nasilju. Zveza komunistov Jugoslavije je tista, kateri se moramo v veliki meri zahvaliti za to, kar uživamo danes! Zveza komunistov Jugoslavije je bila ustvarjalno prisotna tudi leta 1950, ko je tovariš Tito z revolucionarnim geslom »Tovarne delavcem, zemljo kmetom« začel prvo obdobje samoupravnih družbenih odnosov v naši domovini.

In kakšen je prispevek Zveze komunistov Jugoslavije — takrat Komunistične partije Jugoslavije — v oboroženem delu naše revolucije? Pod vodstvom tovariša Tita je hrabro vodila partizansko vojsko preko vseh zaprek, jo učila in bodrila, vodila k istemu cilju naproti — v socializem in svobodno živ-

Gimnazijka Mira Urek iz Artvič, ki je lani kot učenka Osnovne šole Artiče prejela za spis »V boju za lepši jutri« nagrado.

ljenje. Odločno je branila to, kar je naše in se postavila po robu fašizmu in domačim izdajalcem.

In čeprav je od tistih dni, ko so komunisti odločno in z zavestjo, polni domovinske ljubezni, branili peščico domače zemlje, preteklo že precej vode, danes ni drugače: komunisti so z nezmanjšano močjo prisotni v tem našem obdobju za boljši, mirnejši jutri.

Vemo, da zvezo komunistov Jugoslavije sestavljajo ljudje, ki so v večini vredni imena KOMUNIST. In s takšnim komunistom smo se osmošolci naše šole srečali nekega ponedeljka, ob pionirskem prazniku. Spominjam se, po pionirski konferenci smo se nestrno natrpali v učilnico in vznemirjeno upirali poglede v zaprta vrata, ki so se nenadoma odprla. Pozdravil nas je tovariš Vinko Jurkas, sekretar občinske konference SZDL. Po krajšem uvodnem govoru, ki nam ga je pripravil, so iz nas vprašanja kar vrele. Bila so to vprašanja, ki so iskala odgovor. Pri tovarišu Jurkasu so jih našla! Govoril nam je o delu Zveze komunistov Jugoslavije, o njenem sodelovanju z drugimi partijami sveta, o nalogah komunistov, odnosih med zvezo komunistov in cerkvijo pa še o marsičem.

Po urici prijetnega, a zahtevnega razgovora, ki nas je kar utrudil, smo ugotovili, da iz naših sicer bistrih glav ni moč izvelič nobenega vprašanja več. Tovarišu Jurkasu smo segli v roko in se s šopkom cvetja zahvalili za poučno razlago, ki je poglobila naše znanje o Zvezi komunistov Jugoslavije.

Ta pogovor, ki smo ga imeli v tednu Komunista, nam bo vsem ostal v nepozabnem spominu. Kako tudi ne bi! Saj se na vsakem koraku srečujemo z Zvezo komunistov Jugoslavije, z njenim delom, z njeno nenehno borbo za utrjevanje socializma, za boljši jutri vseh nas in naših zanamcev.

MIRA UMEK

Babica pripoveduje

»Ker takrat nisem bila izdajalka, še danes mirno uživam priborjeno svobodo«

Da se predstavim: Hodim v četrti razred Osnovne šole Pameče. Moja babica je doživela vojno in mi iz teh dni rada pripoveduje spomine. Enega izmed njih sem tudi zapisal. Je resničen in govori o tem, kako je bilo takrat hudo.

— Bilo je neke jesenske noči septembra devetnajstega ali dvajsetega leta. Partizani so napadli tovarno meril in ker smo prebivali tam, me je streljanje takoj prebudilo. Skočila sem iz postelje in kar v temi tipala za obleko, saj si nisem upala prižgati luči. Nato sem zaslišala, kako nekdo odpira vrata. Bil je partizan s puško. Rekel mi je, naj mu povem, kje spi direktor tovarne meril. Povedala sem mu! Partizanom je tako uspelo dobiti to, kar so želeli.

Ne vem, kaj je bilo to, saj mi ni nihče povedal. Vem le to, da so drugi dan prišli Nemci in da so me zasliševali. Zahtevali so, naj povem, kateri partizani so bili. Delela sem se neumno in vztrajno trčila, da nikogar ne poznam in da se tudi zapomnila nisem, kako so izgledali.

»Te je bilo kaj strah?« sem jo vprašal.

»Seveda me je bilo,« mi je odgovorila babica. »Toda — ker takrat nisem bila izdajalka, še danes mirno uživam priborjeno svobodo!«

Moja babica mi je rekla še to, da človek domovine ne sme nikoli izdati, ampak se mora zanjo boriti.

DRAGO VAUPOT

Bilo je v Stari gori

Tovarišici Srebrničevi smo se zahvalili za obisk in ji s šopkom cvetja čestitali ob dnevu žensk

Za osmi marec smo v našo osnovno šolo v Novi Gorici, ki nosi ime Milojke Štrukelj, povabili nekdanjo borko — Danico Srebrnič. Pripovedovala nam je o vojni. Za partizane je začela delati poleti leta 1942 kot terenska politična delavka. Ko so za njeno sodelovanje v narodnoosvobodilnem gibanju zvedeli Italijani, je morala oditi v gozdove. Kot borka je mnogo doživela, veliko pretrpela pa smo njeni pripovedi skrbno prisluhnili.

»Nam lahko opišete svoj najhujši dan?« smo jo tudi vprašali.

— Bilo je jeseni leta 1944. V Stari gori je bila partizanska tiskarna. Skrta je bila v gospodarskem posloplju, pod kupom sena. Prostor je bil zelo majhen. V njem smo delali štirje partizani. Od

jutra do večera smo tiskali partizanske časopise. Za tiskarno pa so izvedeli Nemci. Nekega dne so prihrumeli v Staro goro in pričeli z iskanjem. Ko smo zaslišali nemško govorico, smo prenehali z delom. Umakniti se nismo mogli. Pripravili smo bombe in v negotovosti čakali. Nemci so pretaknili vse kotičke. Z železnimi drogovi so prebadali seno. Tudi streljali so. Dobro zamaskirane tiskarne niso odkrili in zato so se morali vrniti praznih rok. Mi pa smo se globoko oddahnili in to je bil prav gotovo eden izmed mojih najbolj težavnih dni med vojno.

Tovarišici Srebrničevi smo se zahvalili za obisk in ji s šopkom cvetja čestitali ob dnevu žensk.

HERTA HANTELIC

naslovljeno na tv 15 za mladino

Srnci

Oglejte si to ljubko sličico! Na njej sta partizana. Sedita pod gorenjskim kozolcem in v rokah imata mladi srnci. Ena izmed njih pije mleko iz stekleničke.

Fotografija je bila posneta v Gozdu po Storžičem spomladi leta 1944. Takrat so enote Kokrškega odreda tam pod obronki Storžiča, vodile hude boje z nemškimi okupatorji. Dan po bitki sta partizana na gozdni jasi opazila mladi srnci, ki sta se zbežani potikali med grmičevjem. Močno streljanje prejšnjega dne jih je verjetno oddvojilo od njihove mame. Vzela sta srnci s seboj in jih odnesla v vas. Tam se je okoli malih srnc zbrala gruča otrok. Vsakdo je želel prevzeti srnce v varstvo. Ni bilo težko organizirati preskrbo za živalci. Deklica iz vasi je prinesla »spuce« (gorenjski izraz za stekleničke z dudami), ki so bile potrebne, da se nahranijo živalice. Za mleko pa ni bilo težko, saj so ga prinašali iz vseh domov.

Ko sta partizana videla, da sta srnci pri otrocih varni in preskrbljeni, sta zadovoljno odšla.

Ko so partizani čez nekaj časa spet prišli v vas, so jim otroci povedali, da so za srnci lepo skrbeli. Ko pa sta si opomogli, so ju spustili v svobodne slovenske gozdove... Kajti srnica ne more živeti brez svobode, kot tudi ne more brez svobode živeti človek. Če ne bi bilo partizanov in naših otrok, bi srnci poginili od lakote in mraza.

MIJA LUKEŽIČ-MARIJA

»Na fotografiji levo je (brez titovke) moj pokojni mož Jože Lukežič, ki je bil takrat komisar 2. bataljona Kokrškega odreda in mi je o tej fotografiji tudi pripovedoval. Partizana, ki je na desni, pa ne poznam.«

kramljanje

Matjaž Klančar iz drugega razreda Osnovne šole Janka Premrla-Vojka iz Kopra piše, da sta njegov dedek in njegova babica poznala narodnega heroja Vojka. »Rodil se je v vasi Podnanos na Vipavskem in tam se je rodil tudi moj očka,« je zapisal Matjaž. Pa ne samo to! Zvedeli smo tudi, kako hraber je bil in kako rad je imel svojo domovino, kako je padel zanjo.

Za začetek, dragi Matjaž, več kot imenitno! Ko se boš spet odpravil k babici in dedku, pa jih še kaj vprašaj. O vojni, o Podnanosu, tudi o Janku Premrlu-Vojku.

»Včeraj so ljudje imeli še dom, poln smeha in veselja, danes so tam

ruševine,« je v svojem kratkem razmišljanju o medsebojni pomoči, ki jo imenujemo solidarnost, zapisala Andreja Pleničar iz Novega mesta. »Potresa ne moremo preprečiti,« nadaljuje Andreja. »Kot ljudje pa lahko in moramo pomagati soljudem in ni važno, kaj damo in kdaj nam bo povrnjeno!«

Še razmišljaj, draga Andreja, zase in za tiste, ki o tem ne razmišljajo, ki ne znajo pomagati.

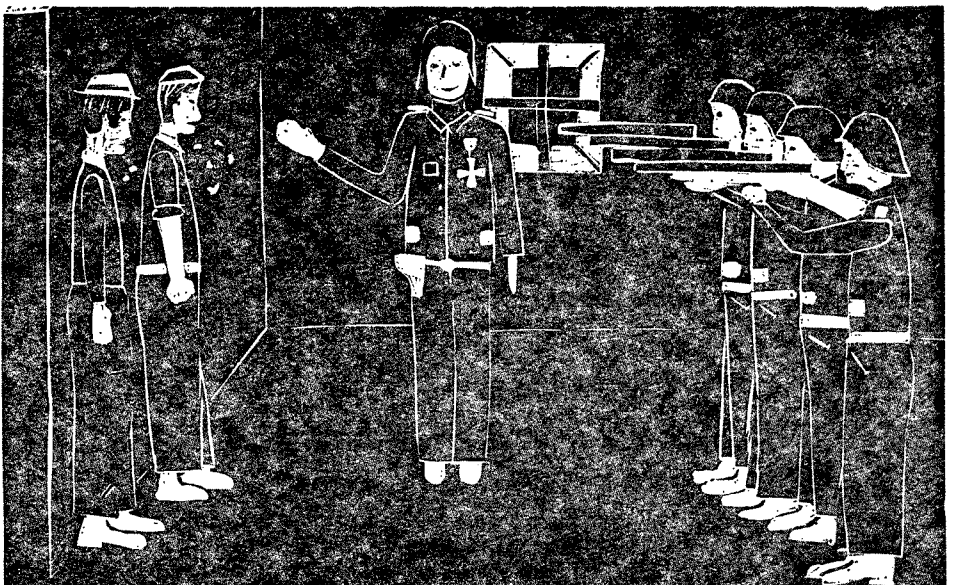
To današnje, po vrsticah bolj skromno kramljanje, bi sklenila z besedami, namenjenimi tovarišici Miji Lukežič-Mariji, v zahvalo za srnci, ki danes domujeta v rubriki »naslovljeno na TV 15 za mladino«.

Tega, da fotografij ne vračamo, ne gre jemati tako resno! Dragocene spomine, kakršen je vaš, skrbno čuvamo in na željo tudi vračamo. »Srnci«, spoštovana tovarišica, pa je zapis, kakršnih si na mladinski strani lahko samo še želimo.

Dobrodošli tudi mladi novinarji iz Osnovne šole Elvira Vatovec iz Prad.

Lepo pozdravljeni!

Milena

Iz Osnovne šole Osmih talcev v Logatcu se je z rishico, ki ji je dal ime »Vaše žrtve niso bile zaman«, oglasil učenec šestega razreda PRIMOŽ GODINA. (Likovni pedagog: Matic Cimperman)

besede in dejanja

● Rezultati novega sistema nagrajevanja

Dohodkovna »preobrazba« oziroma nov sistem nagrajevanja je prinesel neobičajno živahnost in nov posluh za odnose, ki izhajajo iz dela in ob delu, tudi v osnovni organizaciji združenega dela čačanskega »Avtoprevoza« s 530 zaposlenimi. Sestankov in zborov ni manj, se pa, po odločitvi samoupravnih organov, sklicujejo samo — zunaj delovnega časa. Še ena sprememba je zelo opazna: Na zborih je glas tistih, ki manj delajo in ki so bili nekdanje najbolj glasni v zahtevah po večjih dohodkih, mnogo šibkejši. Spoznali so, da je s tem končano!

DUGA — 19. 3. 1977

● Zakon revolucije

»Razvoj delegatskega sistema je naša najpomembnejša naloga. V tem sistemu sodeluje danes okoli dva milijona ljudi, če pa se na odru pojavijo milijoni in začnejo sami in v svojem imenu govoriti in odločati, potem je to novo poglavje v politični zgodovini nekega naroda. S tem so za nas povsem brezpredmetne tudi kritike, ki nam jih naslavlja z raznih pozicij, dogmatskih in birokratskih, češ, da zapuščamo socializem, ali boržuaznih, da pri nas ni dovolj demokracije pa povampirajo razne Mihajlove, Djilase in druge, posebno pred začetkom beograjske konference.

Med drugim, kje je dežela, ki lahko reče za sebe, da je tako odprta proti svetu kot Jugoslavija in kje je dežela, ki se bolj kritično obnaša do svojih slabosti od nas? Mi ne razvijamo, razume

Dušan Petrović: »Če želimo naprej, moramo biti kritični do sebe!«

se, kritiko lastne prakse zaradi tega, da bi nekomu ugajali, ampak zato, ker se zavedamo, da je to zakon revolucije. Če želimo naprej, moramo biti kritični do sebe. Nikjer ni popolnosti...»

DUGA — 19. 3. 1977

● »Solidarnostne sobote« za družbeni standard

Zbor delovnih ljudi Rudnika in tovarne »Rdeča zvezda« v malem maleševskem mestu Pehčevo v občini Perovo se je enoglasno odločil, da bodo za hitrejše reševanje nekih potreb družbenega standarda delali brezplačno šest tako imenovanih »solidarnostnih sobot«. Poleg tega bodo v enem letu vsi zaposleni prispevali po en poprečni osebni dohodek.

BORBA — 16. 3. 1977

● »Gorenje« odpira obrate v nerazvitih občinah

V severozahodnem delu Slovenije je v nekaj zadnjih letih zraslo deset novih obratov, ki so jih zgradile velike tovarne iz industrijskih bazenov kot so mariborski, celjski, velenjski in drugi. Samo tovarna gospodinjstvih aparatov »Gorenje« iz Velenja je v zadnjih letih zgradila pet obratov v najbolj oddaljenih in siromašnih področjih tega dela Slovenije, v katerih je našlo delo več tisoč delavcev.

— Naša naloga je, da ob razvoju na-

še tovarne spremljamo tudi družbeni interes republike, da s svojimi obrati investiramo predvsem na nerazvitih področjih — je povedal Ivan Atelšek, generalni direktor »Gorenja«.

BORBA — 17. 3. 1977

● Najsrečnejši dan Veljka Radulovića

V domu Veljka Radulovića stoji pismo. Iz Kumrovec, iz mladinske politične šole, piše mladinka Danica Vujović iz Mojdeža:

Bivanje v Igalu je predsednik Tito izkoristil tudi za srečanja z ljudmi tega kraja

Dragi stric Veljko in teta Danica!

V televizijskem dnevniku sem videla, da vas je obiskal tovariš Tito s tovarišico Jovanko. Zaradi tega sem bila neizmerno srečna. Ker s srcem pripadam Mojdežu in vama, me to obvezuje, da se bom še bolj učila in s tem dokazala, da resnično pripadam vasi, ki je doživela to čast, da jo je obiskal naš dragi tovariš Tito. Upam, da bom kmalu doživela najsrečnejši trenutek svoje ga življenja, ko bom stopila pred njega. To bo takrat, ko bo tovariš Tito obiskal našo šolo, kjer se mlada generacija napaja iz najbolj svetlih pridobitev človekovega boja za svobodo, pravico in enakost.

Vas pozdravlja vaša Danica!

ILUSTROVANA POLITIKA —
22. 3. 1977

● Mimo dokumentov

Mnogokrat smo že ugotavljali, da osnovne organizacije ZK zanemarjajo temeljito obdelavo dokumentov, ki jih sprejemajo višji organi, pa četudi je to vprašanje tesno povezano z načeli demokracije in centralizma.

Toda, je pred kratkim dejal član IK predsedstva CK ZKS Franc Šali, še zdaleč ne gre samo za seznanjanje z dokumenti, ker moramo kot komunisti do njih imeti predvsem ustvarjalni odnos. Vsa taka gradiva so, kar je razumljivo, včasih precej splošna in če bi se zadovoljevali s takimi, kot so, bi nujno zahajali v dogmatsko sprejemanje direktiv. Toda dokumenti v bistvu dajejo predvsem podlago za snovanje in morajo po svoji vsebini omogočati ne le konkretizacijo v posameznih okoljih, temveč predvsem tudi prodor novih in ustvarjalnih pobud ter konkretnih akcij.

KOMUNIST — 21. 3. 1977

● Jabolka so segnala...

»Lani nam je obrodilo blizu sedem tisoč kilogramov jabolk. Nekaj smo jih predelali v jabolčnik, druge so segnale... Odkar gospodarim na tem bregu, nismo prodali še niti enega litra mleka. Do občinskega središča Ptuj je blizu 25 kilometrov, najbližje odkupne postaje mleka pa nekaj manj kot osem kilometrov. Moramo odkrito priznati, da smo po osvoboditvi tudi v teh krajih dosegli lep napredek, le našega kmetijstva nikakor ne moremo spraviti na zeleno vejo. V naših krajih imamo ugodne možnosti za pisanje živine. Odkupne cene so prenižke, meso pa je potem v mesnicah tudi trikrat dražje. Ob tem se ne smemo čuditi miadim, če puščajo haloške bregače in se selijo v dolino za bolj šim zaslužkom. Tudi moja sinova sta zaposlena v Majšperku,« pripoveduje gospodar in se znova s strahom ozre v breg in na plaz, ki kot Domoklejev meč visi nad novo domačijo.

VEČER — 16. 3. 1977

TITO — graditelj miru in neuvrščenosti

2

„Bolje je
stoje umreti,
kot pa kleče
živeti“
TITO

Naša neblokavska in neuvrščena zunanje-politična usmeritev je organsko zrasla iz izhodišč ter pridobitev narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije. V tem pogledu je zunanje-politična platforma dejanske »nadaljevanje« naše revolucije nazven, v mednarodnem prostoru in odnosih.

Socialistično samoupravljanje in načela ter praksa neuvrščenosti potemtakem nista bili plod našega spopada s stalinizmom in Informbirom, pač pa je omenjeni konflikt samo pospešil poglobljanje teh dveh procesov.

Ze tekoma 1944. leta se je vrhovni poveljnik NOV in POJ, kot voditelj samostojno nastajajoče nove Jugoslavije, sestal s premierom Churchill-

nika republike Egipta in ob tej priložnosti postavil trden most prijateljstva tudi s to arabsko deželo. Lahko rečemo, da je bila s tem po Titovi iniciativi in dejavnostjo oblikovana motorna politična in idejna sila treh uglednih državnikov: Tita, Nehruja in Naserja, sila, ki je postala nosilka in jedro nove demokratične, neblokavske in mirotvorne politike, ki je bila dosti širša in globlja od njene naziva.

Istovetnost zunanje-političnih načel, pogledov in udejstvovanja treh državnikov in držav, je po neumorni Titovi aktivnosti v dvostranskih stikih z Nehrujem in Naserjem privedla do prvega trojnega srečanja, 18. in 19. julija 1956 leta na Brionih.

Tu so trije ugledni voditelji sprejeli znano brionsko izjavo, v kateri so v 12 točkah razčlenili in opredelili svoja stališča do najaktualnejših in žgočih problemov tedanjega mednarodnega stanja. Osrednje misli te izjave so:

1. podobnost interesov ter sodelovanja
2. afirmacija načel miroljubnega sožitja
3. potrditev načel in sklepov bandunške konference (1955)
4. borba proti blokovski razdeljenosti sveta
5. nujnost vsesplošne razorožitve
6. okrepitev naporov za pospeševanje razvoja nerazvitih dežel
7. ukinitve embarga v mednarodni trgovini
8. zavzetost in podpora včlanjenju LR Kitajske v OZN
9. mirno reševanje mednemškega vprašanja
10. podpora in boj za pravico Palestincev po samoodločbi ter ustanovitvi svoje države
11. priznanje pravice do samoodločbe Alžira ter reševanje tega problema v skladu z Ustanovno listino ZN.

Pričujoča trojna izjava je bila podlaga univerzalnosti načel in prakse neuvrščenega gibanja ter plodoviti smerokaz mirotvorni mednarodni politiki, ki je premostila veliko notranjih in zunanjih ovir ob svojem nastajanju in rasti.

Potem, ko je predsednik Tito dal pobudo za sklic prve vrhunske konference nevezanih dežel, je bil sklican pripravljani sestanek od 5. do 12. junija 1961 leta v Kairu. Udeležili so se ga predstavniki 21 držav, vključno z začasno alžirsko vlado ter Brazilijo kot opazovalko. Tu je bil sprejet sklep, da bo prva konferenca neblokavskih dežel na vrhu v času od 1. do 6. septembra istega leta v Beogradu. Na kairskem sestanku so udeležence sprejele tudi temeljne merila za pozivanje na konferenco in članstvo v gibanju neuvrščenih dežel. Ta merila so:

(Se nadaljuje)

Piše: ADOLF PUŠNIK

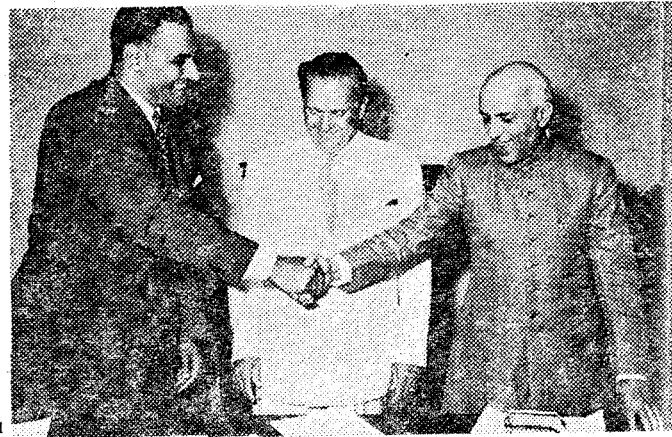
lom v Italiji ter Stalinom v Moskvi. Naša država je že med revolucijo ter po osvoboditvi ves čas vodila popolnoma suvereno in neodvisno zunanjo politiko; ni bila politično ali vojaško priključena nobeni blokovski skupini, ki sta 1945. leta neformalno že obstojali. Kot bomo videli pozneje, je FLRJ že od samega nastanka povsem izpolnjevala vseh pet temeljnih meril pripadnosti neuvrščenemu gibanju, sprejetih na pripravljalnem sestanku 1961. leta v Kairu.

Nastanek in razvoj načel ter odnosov neuvrščenega gibanja je bil objektivno pogojen s procesom nastajanja suverenih držav, to je z uspešnimi narodnoosvobodilnimi gibanji in dekolonizacijo.

Prvi dvostranski politični dokument, ki opredeljuje načela naše mednarodne dejavnosti nevezanosti, je bila skupna izjava predsednika Tita in premiera Nehruja z dne 22. decembra 1954. leta, ob obisku v Indiji. V njej med drugim piše: »Predsednik republike in predsednik vlade želita sporočiti, da politika ne vključevanja v bloke, katero sta sprejeli in izvajajo njuni vladi, ne predstavlja nevtralnosti ali nevtralizma, torej tudi ne pasivnosti, kot se včasih trdi, temveč aktivno, pozitivno in konstruktivno politiko, katera teži k kolektivnemu miru, na katerem edinole lahko temelji kolektivna varnost« (Borba, 23. decembra 1954 l.).

Tri tedne kasneje je jugoslovanski predsednik, v govoru na univerzi v Rangu ob obisku v Burmi, med drugim dejal: »Koeksistenca ne predstavlja samo edini možni način, da se v današnjih pogojih zagotovi mir na svetu, marveč po vsej priliki tudi pot v smeri vse tesnejšega povezovanja in organiziranja mednarodne skupnosti« (Borba, 17. januarja 1955).

Na povratku iz azijskih dežel je maršal Tito v Aleksandriji prvič srečal Gamala Abdela Naserja, predsed-

Trojni sestanek na Brionih 19. julija 1956. Predsednika Naser, Tito in premier Nehru

• TV-15 izhaja vsak reden — izdaja ga Založba Borec, Ljubljana, Miklošičeva 28 kot glasilo Zveze združenj borcev NOV in Zveze rezervnih vojaških starešin SR Slovenije

Uprava in naročniški oddelček • TV-15 • Miklošičeva 28, pp 596/XI., 61000 Ljubljana: Tekoči račun 50100-678-45195 pri SDK Ljubljana telefon 320-488

• Glavni in odgovorni urednik: SILVO TERSEK
• Novinarji: NEVA MUŽIC, MILANA STRAJNAR, TONE URBAS, LEOPOLD VERBOVSEK, MILAN VOGEL
• Tehnični urednik: SINE KOVIČ
• Glavna uredništva: MARA OKORN
• Telefonska uredništva: 327-780
Letna naročnina 140 dinarjev, za inozemstvo 160 dinarjev, posamezna številka v prosti prodaji 3 dinarje

Rokopise pošljite na naslov: Uredništvo • TV-15 • Miklošičeva 28, pp 596, 61001 Ljubljana. Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SR Slovenije številka 421/1-72 od 12. 4. 1974 se za • TV-15 • ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov

• Tisk in kliseli: CGP Delo, Ljubljana, Titova 35